

శ్రీ పాఞ్చరాత్రే మహాపనిషది పాద్యసంహితోక్త

శ్రీ భగవదర్చనావిధిః

(నిత్యార్చనము)

This Book is
Published with the Financial Assistance of
TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
UNDER THEIR SCHEME
“ AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS ”

ప్రణేతా

“విద్వాన్”, “సాహిత్యరత్న”

దిట్టకవి శ్రీనివాసాచార్యః

పాంచరాత్ర అకాడమీ చీరాల

ముద్రాధికార: రచయిత లేన,
౨౪ తమ, దుర్మతి విజయదశమి

ప్రచురణ :

పాంచరాత్ర ఎకాడమి

తిరుపతి—చీరాల

ఆంధ్రప్రదేశ్

తృతీయ పుష్పమ్

భగవదర్చనావిధి :

ప్రాప్తిస్థానమ్ :

పాంచరాత్ర ఎకాడమి

చీరాల, ఆంధ్రప్రదేశ్.

మూల్యము : రు. 10-00

ముద్రణ :

వెంకటప్పెన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, రెండవలైను-బ్లాక్ పేట, గుంటూరు-2

Dr. S. B. Raghunadhacharya M. A., Ph. D.

Nyayavidyapraveena, Diploma in German

Department of Sanskrit

S. V. UNIVERSITY

6-2-155, T. Nagar, TIRUPATI.

ఆ మో ద ః

ప్రమాథినో బలవతో దృఢస్య చాస్మాకీనస్య మనసశ్చాం
చల్యం దుష్పరిహరమిత్యగాయి భగవతా గీతాచార్యేణ. నవవిధాభి
రభక్తితంతుభిర్యది తదాబధ్యతే భగవతశ్చరణారవిందయో స్తర్హి
సుశకం తచ్చాంచల్యాపహరణమ్. సమీహాయామస్యాం ప్రథమం
జాగర్తి తావదిక రవ్యతాకాంతౌ. ఆగమశాస్త్రం హి తత్పూరకం
సమిధే. యచ్చాస్థం న్యేతర విలక్షణం శ్రీమన్నారాయణముఖకమల
వినిస్సృతమ్.

ముముక్షుశ్చన్యో జనాః కేచిత్సాధనాని చత్వారి షడ్వేత్య
త్రైవ వివదమానా అస్తత ఉదాసతే శక్తిపాతేన. న ఖలు తే
వ్యాప్రియస్తే కస్మింశ్చిదపి సాధనాభ్యాసే. తత్త్వవిదస్తు యథాధి
కారం త్రికరణైరచ్ఛిద్రసాధనపరాయణాస్సముల్లసంతి. నూనం ఫలే
గ్రహిస్తేషాం ప్రయత్నః కల్యాణకృతాం శరణాగతానామ్. తాదృశ
పరమమంగళసాధనౌపయిక ఏష భగవదర్చనవిధినామా నిబన్ధనః
యస్య చ సంకలయితా విద్యావిసయసమ్పన్నః పరమభాగవతో
దిట్టకవ్యుపపదః శ్రీమాన్ శ్రీనివాసాచార్యః.

ఉపచిక్కిర్చు స్సార్వతానామసావాచార్యవరేణ్యః రాత్రిందివం
మహతా పరిశ్రమేణ నిబద్ధమిమం సాకరం సకలవిచక్షణప్రమోదా
కరం సంకలయ్య బ్రహ్మశయతీతి మోదః ప్రమోద ఆనందః.

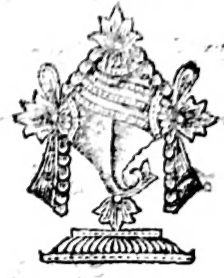
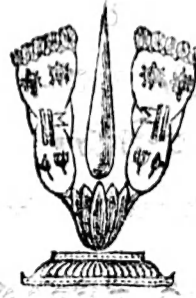
పద్మావతీజానిశ్శీనివాసశ్చిరమనుగృహ్లాతు శ్రీనివాసాచార్యం
అనపాయిన్యా శక్త్యా యుక్త్యా శాంత్యా చ పాంచరాత్రికాణాం
ప్రమోదవర్ధనాయేత్యాశాస్య విరమ్యతి ఇతి శమ్.

శ్రీపదపురీ }
1-12-1881 }

రఘునాథాచార్యః

~~~~~

శ్రీమతే హయగ్రీవాయనమః

పరిచయము

శ్రీ భగవద్రామానుజాచార్య కృతమగు నిత్యగ్రంథమును, శ్రీమాన్ ఫణిపురం రంగభట్టాచార్యులు (మైసూరు)వారు “ఆలయ నిత్యార్చనపద్ధతిః” యను ప్రయోగగ్రంథమును, శ్రీమాన్ వంగీ పురం సుసింహాచార్యులుగారు (యాదగిరిగుట్ట) “దేవాలయార్చనా విధానము” అను ప్రయోగగ్రంథమును, శ్రీమద్భాగవతం లక్ష్మీ నరసింహాచార్యులవారు (రావి అనంతవరము) “భగవదారాధనవిధి” యు శ్రీమాన్ కోనూరి శేషావతారాచార్యులుగారు (తోకలపూడి) భగవదాలయ ఆరాధనవిధియు “భగవదారాధనవిధి” ముద్రించి యున్నారు. అముద్రితములైనవి బరోడా లైబ్రరీలో చాలా యున్నవి. మైసూరువారు ప్రకటించినదియు, యాదగిరి గుట్టవారు ప్రచురించినదియు విషయమంతయు యొక్కటియే. కాగా యాదగిరి గుట్టవారి గ్రంథముమిక్కిలి దోషభూయిష్టమైయున్నది. తోకల పూడివారి ప్రయోగగ్రంథమున ప్రయోగమేదియో - ప్రమాణ శ్లోకములేవియో తెలియరాదు. రావి అనంతవరమువారు ప్రచురించినది నిత్యమునకు అనుకూలముగ యున్నది.

“షడంగవేదజ్ఞ” శ్రీమత్కళత్తూరు విక్రకాల రాఘవాచార్యుల వారు ప్రహసియున్న “శ్రీ సాధ్య క్రియాసాధ ప్రయోగసరళిని, - విదిల్గుతులు - విద్యారణ్య పంచాంగన” “విద్యావాచస్పతి” శ్రీమాన్

వికాస రామచంద్రాచార్యులవారు వ్రాసియున్న “శ్రీపాద్మ చర్య
పాద ప్రయోగసరళి”ని శ్రీపాంచ-రాత్ర శాస్త్రాభిమానులును,
సహృదయులును, నాపై ఆదరాభిమానములచూపుచు ఒసంగిన ధన
సహాయముచే 1980 సంవత్సరములో ముద్రించియున్నాను.

1975 సంవత్సరమునుండి నేటివరకు షుమారు ఇరువది వరకు
శ్రీ పాంచరాత్ర సంహితలను సాదించి అధ్యయనము చేసితిని. శ్రీ
శ్రీయఃపతి కటాక్షముచే పాద్మసంహితననుసరించి శ్రీ భగవదర్చన
విధి అను ఈ గ్రంథమును వ్రాసితిని. ఇందులోనే అంకురారోపణవిధిని
మూడువిధములైన స్నానస్థలను చేర్చితిని. మన్తస్వరూపము అంద
ఱకు తెలియవలెనను ఉద్దేశ్యముతో పాద్మసంహితయందలి ప్రమాణ
ముల చూపుచు మన్త్రోద్ధారమును సంకలనము చేసియున్నాను.

పాద్మసంహితయందు శ్రీలక్ష్మీ మన్తములు మన్తోద్ధార
విధిలో చెప్పబడియున్నవి. కాని లక్ష్మీ-అర్చనవిధానము చెప్పియుండ
లేదు. కనుక శ్రీ పశ్చముననుసరించి శ్రీ భూదేవులకు షడంగన్యాస
ముల వ్రాసితిని.

1. తత్రశ్రియాది దేవినాం రూప్రతయ ముదాహృతమ్ ।

శ్రీ వత్సగాయోగ లక్ష్మీరోభగలక్ష్మీస్తు పాత్స్వగా ॥

వీరలక్ష్మీః పృథక్ స్థాన స్వాతంత్ర్యేణ ప్రతిష్ఠితా ।

యోగలక్ష్మీరోభగలక్ష్మ్యో ర్దేవేనసహ పూజనమ్ ॥

శ్రామిత్యాది శ్రియోదేహే విన్యసేచ్ఛ తథాభవః ।

హామిత్యాది షడంగాని విన్యసేత్ కమలేక్షణే ॥

(ఇతి శ్రీపశ్చే - ఈశ్వరేచ)

లక్ష్మీతన్త్రోక్తప్రకారము “శ్రీ లక్ష్మర్చనోద్యోతః” అను
ప్రయోగ గ్రంథమును, లక్ష్మీసంపన్నులై నట్టియు, ప్రపన్నులై
నట్టియు, శ్రీమాన్ దిశ్వల రామకృష్ణయ్య - ధర్మపత్ని, లక్ష్మీ

సాభాగ్యవతి, అనసూయమ్మగారల ధనసహాయముతో ముద్రించి ప్రచురించియున్నాను.

శ్లో॥ భాస్కరస్యోదయా త్పూర్వంబహవస్సుతమాగధాః ।
ప్రబోధయే యుద్ధేవేశం స్తువన్తోవాద్యవాదనైః ।
రాత్రౌబిమ్బేషు సర్వేషు కుర్యాన్నీరాజనం హరేః ।

(ఇతిపాద్యే)

అని శ్రీ పాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రము చెప్పుచున్నందున శ్రీ ప్రశ్న సంహితోక్తముగ శయ్యాసనమును జూపితిని.

శ్లో॥ మన్తాసనంతథా స్నానమలంకారం సుభోజనమ్ ।
యాత్రాసనం తథాశేతే షడ్జైతేదేవతార్చనమ్ ।

(1) మన్తాసనము, (2) స్నానాసనము, (3) అలంకారాసనము, (4) భోజ్యాసనము, (5) యాత్రాసనము, నిత్యహోమ—నిత్యోత్సవము, (6) శయ్యాసనము అను షడాసనములచే నిత్యార్చనము పూర్తియగుచున్నది.

అమావాస్య-పూర్ణిమ - ఉభయ పక్షములందువచ్చు అష్టమీ-నవమీ-ఏకాదశి తిథులయందు శయ్యాసనము కూడదని కొందరు వాదించు వారున్నారు. వారు భ్రమ ప్రమాదములకులోనై, శ్రీయః పతికిని, పాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రమునకును మహా పచారముచేసిక వారగుదురు. “భాస్కరస్యోదయాత్పూర్వం బహవస్సుత మాగధాః రాత్రౌబిమ్బేషు ప్రబోధయే యుద్ధేవేశం” అని పద్మసంహిత చెప్పుచున్నదిగదా? షడాసనములలోని శయ్యాసనమును ఆపివేయుటకు మనకు అధికారములేదు. షడాసనములచే గదా నిత్యారాధనము పూర్తియగుచున్నది!

తిరుచానూరు (మంగళపురము) పద్మావతీ సన్నిధియందు
మున్నూట అరువదిరోజులు, తిథినక్షత్రాదుల నిమిత్తములేకయే
పద్మావతికి శయ్యాసనము జరుగుచుండుట గమనించవలసినది. గాన
నిత్యము శయ్యాసనము జరిగి తీవలయునను సిద్ధాంతము పాంచరాత్ర
శాస్త్ర సమ్మతము.

శ్లో॥ ఉత్సవావసితం శ్రేష్ఠమారాధన ముదాహృతమ్ ।
హోమాంతం మధ్యమం ప్రోక్తం ప్రాపణాంతమథాధమమ్ ।
క్షుద్రం తు ధూపదీపాంతమథమారాధనం భవేత్ ।

(పాద్యే—శ్రీప్రశ్నేపి చ)

ప్రతినిత్యము పాదాసనములచే శ్రీయఃపతిని అర్పించుట శ్రేష్ఠ
మైన ఆరాధనయనియు, అగ్నిముఖమున ఆహుతులు వేల్పుటవరకు
చేయు అర్చన మధ్యమమనియు, ప్రాపణాంతము (హవిర్నివేదనము)
వరకు సమర్పించు అర్చన అథమమనియు, కేవలము ధూప - దీపా
రాధనచే ఆపివేయుట క్షుద్రమనియు, ఈరీతిగ అర్చనభేదములను
శ్రీ పాంచరాత్ర భగవచ్చాస్త్రము విశదపరచు చున్నది.

శ్లో॥ ఆచార్యో మంత్రసంపూర్ణః, క్రియాపూర్ణాస్తు శిల్పినః ।
దాతా తు విత్తసంపూర్ణో దేవసాన్నిధ్యకారణమ్ ।

(శ్రీప్రశ్నే)

ప్రతిమాయాం ప్రకర్షేణ, సన్నిధితే హరిస్సవ్యం ।
కామా సశేషాం స్తస్మైవ, హరిమర్థయ తే జనః ।

తథా సర్వగ తోవిష్ణుః, అదృశ్యః ప్రాకృతైర్జనైః ।
దృశ్యతే చప్రతికృతో, మంత్రినామన్త్రీ కారవాత్ ।

వేదఘోష విహీనే వా శాన్తి హోమం సమాచరేత్

ఇతి ఈశ్వరేత్

అర్చకుడు పడధ్వ జ్ఞాన సంపేద్యై విగ్రహము (బిమ్బము) శిల్పశాస్త్రానుసారము వైలక్షణ్యముచే యొప్పునద్యై, యజమాని సిరిసంపత్తిగలవాడగు నేని లక్ష్మీవిశిష్టుడగు శ్రీమన్నారాయణుడు ఆయా దేవాలయములందు సన్నిధి చేసియుండి భక్తాభీష్టఫలప్రదు డగుచున్నాడని పాంచరాత్ర భగవచ్ఛాస్త్రము శాసించుచున్నది.

స్వయం వ్యక్తములనియు, సిద్ధప్రతిష్ఠితములనియు, దేవప్రతిష్ఠితములనియు, మనుష్యప్రతిష్ఠితములనియు, దేవాలయములు దేవాలయములనేకవిధములని పారమేశ్వరసంహిత చెప్పుచున్నది. మరియు,

శ్లో॥ స్వగృహే స్థాపితో దేవః స్వార్థ ఇత్యభిధీయతే ।
పర్వతాగ్రే నదీతీరే సింహితే వనాదికే ॥

గ్రామే వా నగరే వాపి స్వయంవ్యక్తాదిభేదతః ।
సంస్థితో భగవాన్ విశాః పరార్థ ఇతి కథ్యతే ॥

పరార్థసూర్యసదృశః స్వార్థస్తు గృహాదీపవత్ ।
ఉత్కృష్టః పరశబ్దోయమర్థో మోక్షాదిలక్షణః ॥

యస్మాత్సంభవ్యతేనోయం పరార్థః పరికీర్తితః ।
స ఏవ సర్వఫలదః, సర్వేషామపి యద్విజాః ॥

తస్మాత్సర్వజనైః నేవ్యః పరార్థః పురుషోత్తమః ।
స్వార్థః స్వస్వగృహే పూజ్యః స్వస్వాభీష్టఫలప్రదః ॥
స్వార్థస్యాపి పరార్థస్య పూజాయామధికారిణః ॥

(ఇతి ఈశ్వరసంహితాయాం)

స్వార్థ యజనమనియు పరార్థ యజనమనియు, దేవయజనము
రెండువిధములు. స్వార్థయజనము గృహమందలి దీపమువంటిదనియు,
స్వాభీష్ట ఫలప్రదమనియు పరార్థయజనము సూర్య సదృశమైనదనియు;
సర్వులకు సర్వఫలప్రదమనియు, సర్వులు నేవించదగినదనియు ఈశ్వర
సంహిత చెప్పుచున్నది.

ఇట్లు స్వయంవ్యక్త - సిద్ధ - దేవ - మనుష్య ప్రతిష్ఠితము
లనియు; శ్రేష్ట - ఉత్తమ - మధ్యమ - అధమ - క్షుద్రారాధన
మనియు స్వార్థయజన, పరార్థయజనమని పాంచరాత్ర శాస్త్రము
సిద్ధాంతీకరించుచున్నదేగాని దివ్యదేశ - ప్రాకృతదేశములను భేదము
ఏకాయన శ్రుతులయందు చెప్పియుండలేదు. దివ్యుడైన లక్ష్మీవిశిష్ట
డగు శ్రీమన్నారాయణుడు సన్నిధి చేసియున్న దేవాలయములను
ప్రాకృతులని యనుట ఏకాయనశృతి విరుద్ధము.

దేవాలయములలో అసంత - గరుడ - విష్వక్సేనులను ప్రతి
ష్ఠించవలయుననియు, విగ్రహాలక్షణములను, అర్చనవిధులను, సంహిత
లు ఘోషించుచున్నవి. విష్వక్సేన-సుదర్శనాదులను, శ్రీరంగము,
తిరుపతి, మంగాపురము, పెదపాలెము మొదలగు దేవాలయములలో
ప్రతిష్ఠించియుండుట చూడగలము.

సంహితా సాంకర్యము చేయరాదని కొందరు పండితులు
వాదించుచున్నారు. అట్లులైన, విష్వక్సేనార్చనయు; పుణ్యాహ
వాచనవిధియు; తత్త్వన్యాసమునకు వలయు అధిదేవతల నామము
లును, ఆయా బీజాక్షరములు పాద్యసంహితలో చెప్పియుండలేదు.
అట్లని విష్వక్సేనపూజ - పుణ్యాహ - తత్త్వన్యాసములను చేయక
భట్టాచార్యులు-(యాజ్ఞీకులు) బ్రహ్మోత్సవ - ప్రతిష్ఠాదులను చేయు
దురా? బిమ్మ ప్రతిష్ఠాసమయములలో తత్త్వన్యాసమును విధిగా
చేయవలయును గదా!

సంహితా సాంకర్యదోషము కలుగునని తత్త్వన్యాసమును చేయకుండుట మహాదోషము. “అనుక్తం అన్యతో గ్రాహ్య”మని శ్రీ విష్ణుతిలక - పద్మసంహితలు చెప్పుచున్నవి. గాన సంహితా సాంకర్యమని చెప్పటతగదు. పాంచరాత్ర సంహితలలో చెప్పని విషయములను వైఖానస - శైవ సంహితలలోని విషయము గ్రహించుటయే సంహితా సాంకర్యదోషమగును.

శ్రీమాన్ ఫణిపురం రంగస్వామి భట్టాచార్యులవారి “ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతీయందు నలుబది సంహితలను; ఆపస్తంబస్మృతిని, ఆధారముగ దీపిక వ్రాసియున్నారు. కావున సంహితా సాంకర్య ప్రయోగ గ్రంథమని సాహసించి చెప్పగలమా? ఇంతయేల, పాద్మ సంహిత పీఠార్చనక్రమమును, మన్త్రోద్ధారమందలి పీఠార్చన క్రమమును వేరువేరుగ యున్నది. కావున పాద్మసంహితకు స్వవచో వ్యాఖాతయోగము పట్టినదనవచ్చును. మన్త్రోద్ధారముగల శ్లోకములు అస్తవ్యస్తములుగను, కొన్నితావులందు శ్లోకములలోని పదములు దోషభూయిష్టముగాను, అభోజ్యాపికలలోని కొన్నిపదములు శుద్ధములై యున్నవి.

కొన్ని తావులందు శ్లోకపాతమైయున్నది. ఉదాహరణమునకు “భోగ నివేదనమస్త్రీః” అను శీర్షిక చూడనగును. కావున పాద్మ సంహిత అసంపూర్ణమైన సంహితయని తెలియనగుచున్నది. పాద్మ సంహితకు ఇతరసంహితల సహాయము చాలా అవసరమైయున్నది.

విష్వక్సేనార్చనయు, పుణ్యాహవిధియు, పాద్మసంహితలో చెప్పియుండలేదని భావించుట భ్రమయేయగును. శ్రీ స్వామివారితో సహా విష్వక్సేన - సుదర్శనప్రతిష్ఠలు జరిగియుండినచో శ్రీ స్వామి వారి అర్చనయైన పివప విష్వక్సేన - సుదర్శనార్చన (పరివా

రార్చిన) జరుగుచున్నదిగా! కావుననే పాద్యములో కాతుకబంధన-
మృత్స్ంగహణముతోనే బ్రహ్మాత్మవము ప్రారంభమగుచున్నది.

విష్వక్సేన - సుదర్శనప్రతిష్ఠలు జరిగియుండని జేవాలయ
ములో మాత్రము విష్వక్సేనుని కూర్చయందు ఆకాశమునుండి
ఆవాహనచేసి, అర్చించి మరల ఆకాశములోనికి ఉద్వాసన చేయ
వలయునని పాంచరాత్ర శాస్త్రము చెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ మణ్డలా న్ముపాసీయ సమావహాయామృరాన్తరాత్ ;
శంఖచక్రధరో ధేయో విష్వక్సేనశ్చతుర్భుజః ।
సాక్షాద్విష్ణుసమో ముద్రావ్యాప్యతోఽస్యకరద్వయే ।
ముద్రాం చ దర్శయేత్తం చ సభస్యత్పతితం స్మరేత్ ।
(లక్ష్మీతన్త్రే)

గాన ఇట్లు ఈప్రయోగగ్రంథమున చూడనగును. ఇట్లు విష్వ
క్సేన ప్రతిష్ఠ జరుపునపుడు ఆకాశమునుండి విష్వక్సేనుని బిమ్మము
లోనికి ఆవాహన చేయవలెనని సిద్ధాంతము ఏర్పడుచున్నది.

పాద్యమున పుణ్యాహవిధిలేదు. శ్రీవిష్ణుతిలక - శ్రీప్రశ్న -
పాష్కర - విష్వక్సేన - నారదీయ - ఈశ్వర - పారమేశ్వర సంహి
తలయందు పుణ్యాహవాచనము కలదు. మైసూరువారు ఈశ్వర సంహి
తో క్రముగ పుణ్యాహవాచనము ముద్రించియున్నారు. యాదగిరిగుట్ట
వారు ప్రచురించియున్న పుణ్యాహవాచనములోని శ్లోకములు అస్త
వ్యస్తములుగా యున్నవి. శ్రీమాన్ డాక్టర్ యస్. బి. రఘునాథా
చార్యులుగారి సంపాదకత్వమున తెలుగులిపిలో ప్రచురించియున్న
క్రియా - కై రవ చంద్రికలో శ్రీ విష్ణుతిలక సంహితో క్రముగ పుణ్యా
హవాచనవిధికలదు. నా ఈ ప్రయోగగ్రంథమున శ్రీప్రశ్న -
సంహితో క్రముగ ఏకాయన పుణ్యాహవిధిని ప్రవాసియున్నాను తగు
సంహితల ప్రమాణములను చూపించియున్నాను. పై న ఉదహరించి

యున్న పుణ్యావాచన విధులు పాంచరాత్ర సంహితలలోనవేగాన
జేసిన ననూ అనునరించవచ్చును. విశేషములేదు.

శ్లో! సూర్యమణ్డల మధ్యస్థ హరేర్దక్షిణ హస్తతః ।

సహస్రారం సమావాహ్య కుమ్భే నారాయణంస్మరన్ ।

(శ్రీప్రశ్నో)

సూర్యమణ్డల మధ్యవర్తియగు శ్రీమన్నారాయణుని దక్షిణ
హస్తమునుండి సుదర్శనుని ఆవాహన చేయవలయును. సుదర్శనుని
ప్రతిష్ఠించునపుడు పైరీతిగనే బింజములోనికి సుదర్శనుని ఆవాహన
చేయవలయునని సిద్ధాంతము, పాష్కర - జయభ్య-పాద్య-ఈశ్వర -
పారమేశ్వర సంహితల యందుగల సుదర్శనమంత్రములను మంత్రో
ద్ధారమందు చూపించియున్నాను.

అగ్ని కార్యవిధి, కౌతుక భారణ - పంచగవ్య పాశన - అంకు
రారోపణ - మృత్స్యంగహణ - వాస్తు పూజావిధులును పాద్యసంహి
తో క్తములు.

అంకురారోపణమున పాద్య సంహిత లో చెప్పినట్లు
లొమ్మిది విధములుగ పాలిక - ఘటిక - శరావములనుంచు జేత్ర)
విభాగములను చార్దులర్వారా విశేషింపించియున్నాను.

నవదాన్యములు :- 8, 9, 12 రకములైన ధాన్యముల
పేర్లు హెచ్చు తగ్గుసంఖ్యలతో సంహితలు చెప్పియున్నవి. ఆయా
ప్రాంతములలో దేశకాలాదుల ననుసరించి ఫలించుచు లభ్యములగు
ధాన్యములు అంకురారోపణమునకు ఉపయోగించనగునని సంహితల
అభిప్రాయముగ గ్రహించవలసియున్నది. దేశ-కాలాదులననుసరించి
ఆయా సమయములలో ఆయాధాన్యములు లభ్యముకానిచో “ఉక్తా
ధానే తు సర్వత్రముద్గమేకం ప్రశస్యతే” - శేవలము ముద్గము లచే
అంకురారోపణము చేయవచ్చును.

అగ్నికార్యవిధి: — మేఖలములు.

శ్లో॥ నిత్యే నైమిత్తికే హోమ వృత్తం వా చతురస్రకమ్ ।
త్రిమేఖలం కర్తవ్యమౌష్ఠనాభిసమన్వితమ్ ।
ద్విమేఖలం వా విప్రేంద్ర సుశ్లక్షణం చ మనోరమమ్ ।
ఏకమేఖలకం వాఽపి కుణ్డం క్షేపణి కర్మణి ।

(జయాభ్య)

కుణ్డం చతుర్మేఖలం త్రిమేఖలమథాపి వా
ద్విమేఖలం తథా చైకమేఖలం వా ప్రకల్పయేత్ ।
స్థిరం సమేఖలం కుర్యాజ్జంగమం తు విమేఖలమ్ ।
దేశకాల వశాచ్చైవ కుణ్డం స ఘటతే యది ।
తం వినా హవనచ్ఛేదో న కార్యసిద్ధిమిచ్ఛతా ।
... ..

చుల్యాం వా మల్లికేవాఽపి హోమం కుర్యాద్యథావిధి ।

(ఈశ్వరసంహితాయాం)

అని ఇట్లు లక్షణ యుక్తమగు కుండమందు హోమము చేయ
వలయును. స్థండిలమునకు, పొయ్యికిని, మూకుడుకును మేఖలముల
కల్పనయే లేద గదా! నాలుగుగాని, మూడుగాని, రెండుగాని,
ఒకటిగాని మేఖలములు ఉండవచ్చునని జయాభ్య — ఈశ్వర
సంహితల వలన తెలియుచున్నది. కావున కుణ్డములకు పై సంఖ్య
లలోగల ఎన్ని మేఖములై ననూ ఉండవచ్చును.

శ్లో॥ ద్వాదశం నాష్టసాత్రం వా షట్పాత్రం వా చతుష్టయమ్ ।
ఏతేష్వేకం ప్రకుర్వీత యథా కర్మానుసారతః ।

(అనిరుద్ధే)

ఆజ్యపాత్రం తథా ధర్మం ప్రోక్షణం ప్రణీతామపి ।
 ఇథ్యం ధర్మం విశేషేషు సాధయేస్మన్ప్రవిత్తమః ।
 ప్రణీతాప్రోక్షణపాత్రే ధర్మిణ్మో సుక్రువౌ తథా ।
 ఆజ్యస్థాలీం పవిత్రే చ సర్వం తత్ర నిధాపయేత్ ।

(లక్ష్మీత స్త్రీ)

కాపున వట్పాత్ర ప్రయోగమనియు, ద్వాదశపాత్ర ప్రయోగ మనియు భేద - సం దేహములు వ్యర్థములు. హోమమునకు వలయు వస్తువులను దర్భలపై యుంచుకొనుటయే క్రథాసము; ప్రయోజనము. స్వగృహ్య సూత్రోక్తముగను, లేక పాంచరాత్ర సంహితోక్తముగ నై నను, అగ్నికార్యమును చేయవచ్చునని శ్రీవిష్ణు తిలక సంహిత చెప్పుచున్నది. 108, 81, 49, 17కలశ స్నానములు అవసరమైనవని భావించి పాదోక్తముగ ప్రయోగగ్రంథమున చూపియున్నాను.

ఈ నా కృషిని తిరుమల - తిరుపతి దేవస్థానమువారికి తెలియ చేసికొని యున్నాను. వారు ఆర్థికసహాయము చేసియున్నారు.

శాస్త్రాభిమానులును, నామిత్రులును ఆదివూడి గ్రామపంచాయితీ ప్రసిడెంటుగారైన శ్రీమాన్ యర్రం బాపిరెడ్డిగారి ఆర్థిక సహాయము చేతను,

బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులయిన

గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యశాస్త్రిగారు చీరాల	100-00
శ్రీమాన్ కన్నూరి రాజగోపాలాచార్యులుగారు	
శ్రీమాన్ కోసూరి వెంకటతాతాచార్యులుగారు	200-00
విజయవాడ	

చిరంజీవి దిట్టకవి లక్ష్మీనారాయణాచార్యులు, B. Con. 116-00

“శ్రీ భగవత్స్వరూపవిధిః” ప్రథమభాగము సూర్యాలాకన
భాగ్యము నరదుకొనుచున్నది. వారికి నా అభినందనలు తెలియజేసి
కొనుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమును “చతుర్విధకవితా చతురాననా”, సంస్కృ
తాంధ్రభాషలతో శతాధిక గ్రంథకర్తలగు శ్రీమాన్ వికాల్ శేష
చార్యులుగారు అవసరమగుచోట్ల పరిశోధించియున్నారు. వారికి
నాదానోహములు.

శ్రీ వెల్కమ్ ప్రెస్సు యజమానులకును, వారి బృందము
వారికిని నా ధన్యవాదములు.

చీరాల

విజ్ఞాపయితా,
దిట్టకవి శ్రీనివాసాచార్యులు

శ్రీ లక్ష్మీహయనదనపరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ భగవదర్చన విధిః

ఆచార్యః ప్రాతఃసాన్నిత్యా - నిత్యానుష్ఠానం కృత్యా - దేవా
లయం గత్వా - నాణిపాదం ప్రక్షాళ్య - పవిత్రీకరిస్తాన్ - ద్విరాచమ్య -
ద్వారపార్శ్వం గత్వా :-

ఓం జ్ఞానాయనమః - హృదయే!

ఓం బలాయస్వాహా - శిరసి!

ఓం వీర్యాయవషట్ - శిఖాయామ్

ఓం ఐశ్వర్యాయహుమ్ - బాహ్వోః!

ఓం తేజసేఫట్ - నేత్రయోః!

ఓం శక్త్యైవౌషట్ - ఇతి శిరః పరితః

ప్రాకారవద్భ్రమయేత్ ।

ఓం విష్ణవే ప్రాసాదరూపిణే హుంఫట్స్వాహా! ఓం
హ్రీం చణ్డాయనమః ఓం పృంప్రచణ్డాయనమః!

ఇతి ప్రణమ్య - హస్తాభ్యాం తాశత్రయం కృత్వా - “ఓం
యం వాయవేనమః” ఇతి కవాటముద్ఘాట్య - అధిపతా ఇ. మిత్రపతా ఇ.
క్షత్రపతా ఇ. స్వఃపతా ఇ. ఇతి సామా - దక్షిణాక్షిణాంతః ప్రవిశ్య -
“ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ” ఇతి సాష్టాంగం ప్రణమేత్ ।
“రం జగత్తేజో ఓం రూపాయనమః” ఇతి నిత్యనీపాన్ప్రజ్వల్య -
స్రుక్పూషాదీన్విసృజ్య -

శ్లో! కాసల్యా సుప్రజారామ! పూర్వాసన్ధ్యాప్రవర్తతే!

ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల! కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్!

ఇతి రాత్రౌ శాయితం దేవం ప్రబోధ్య - గోపృష్ఠదర్శన -
గాదీనిప్రదర్శ్య - మధుపర్కం నివేద్య - మూలబేరే ఆవాహ్య నీరాజనం
దద్యాత్ । తతః వేదికాపాత్రబిమ్బాని చ యథార్హం విశోధ్య -

యవనికయా గర్భద్వార మాచాఢ్య - ప్రవర్తితే తూర్యఘోషే-
భూశుద్ధిం సమాచరేత్ |

శ్లో॥ అపక్రామన్తు భూతాని పిశాచ ప్రేతసహ్యాకాః |
సర్వేషామవిరోధేన విష్ణోః కర్మసమారభే |

శ్లో॥ నిష్క్రామన్తు పిశాచాయే యే భూతా భువిసంస్థితాః |
యే భూతా విఘ్నకర్తారస్తే గచ్ఛన్తాజ్ఞయాహరేః ||

శ్లో॥ కూర్మాదిం దివ్యలోకం తదనుమణిమయం మణ్డపం త్రశేషం |
తస్మిన్ధర్మాదిపీతం తదుపరికమలం చామరగ్రాహిణీశ్చ |
విష్ణుం దేవీర్వి భూషాయథగణమురగం వాదు కేవలైశ్చేతయమ్ |
సేనేశం ద్వారపాలాన్ కుముదముఖగణా నిష్ఠుభక్తాన్ప్రపద్యే ||

ఇతి ప్రార్థ్య - “ఓం టూహూం ఘృణాయై నమః” ఇతి
ఘృణాం సమ్పూజ్య చాలయేత్ | దేవస్య దక్షిణవార్శ్వే

శ్లో॥ పృథ్వీ! త్వయా ధృతా లోకా దేవి! త్వం విష్ణునాధృతా |
త్వం చ ధారయ మాందేవి! పవిత్రం కురుచాసనమ్ ||

ఇతి భూమిం ప్రార్థ్య - “ఓం కూర్మాసనాయ నమః” ఇత్యా
సన మభ్యర్చ్య - బృహస్పత్యాసనే వద్మాసనం బద్ధ్వా - “ఓం విరాట
యాస్త్రియ ఫట్” ఇతి తర్జనీ ముద్రాయా సర్వదిగ్బంధవంశ్చత్వా -
“ఓం రాం నమః పరాయ కాలానలాత్మనే” ఇత్యగ్నిప్రాకారముద్దయా
ప్రాకారవచ్చిరః పరితస్థితమగ్నిం ధ్యాత్వా - “ఓం సమోభగవతే
సుదర్శనాయ” ఇతి చక్రముద్రాయా శీర్షోపరివిన్యసేత్ |

శ్రీ భగవదాజ్ఞాయా . . . శుభతిథా . . . శ్రీమదఖిలాంజ్ఞోటి
బ్రహ్మణ్డ నాయకస్య - దేవదేవస్య - జగత్కుటుంబిహః - జగద్రక్షణార్థ
మవతీర్ణస్య - శ్రీ స్వామినః ప్రీత్యర్థం - రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం అర్చక
పరిచారకాభివృద్ధ్యర్థం - భగవదధీనోఽహం భగవత్ప్రీత్యర్థం భగవన్ము

భోల్లాసార్థంచ - యజమానస్య .... గోత్రస్య ...నామధేయస్య.....
 గోత్రాభివృద్ధ్యర్థం-శ్రీ పశ్చరాత్రభగవచ్ఛాస్త్ర దివ్యాగమోక్త
 ప్రకారేణ-ధృవ-కాతుకోత్సవ-శయన - బలి - తిర్థక్షేత్ర నియమేన
 ప్రాతఃకాలార్చనం కరిష్యే।

తతః భూతశుద్ధిం కరిష్యే యోగముద్రాంబద్ధ్యా నాభికన్డే
 స్థితం - వేద్యాకారం ధూమాభం - “ఓ3మ్ యం ఓ3మ్ ఇతి
 వాయుబీజం ధ్యాయామి। తజ్జేన వాయునా దేహపాష్మానం శోష
 యామి। హృదమ్బుజేస్థితం - త్రికోణం - రక్తాభం - ‘ఓ3మ్ రం
 ఓ3మ్’ ఇతి అగ్నిబీజం ధ్యాయామి। తదుత్థ సప్తార్చి శ్చిఖాభిః
 కల్మషం దహామి కణ్ఠే స్థితం - చతురశ్రిం - పీతాభం “ఓ3మ్ లం
 ఓ3మ్” ఇతి మహేంద్రబీజం ధ్యాయామి। తజ్జేన కుమ్భక వాయు
 నాఉత్థిత మగ్నిం స్థమభ్యాయామి। మూర్ధ్నిస్థితం-శృత్తం స్ఫటికాభం
 “ఓ3మ్ వం ఓ3మ్” ఇతివారుణ బీజం ధ్యాయామి। తజ్జాతామ్భసా
 పాదతల మస్తకం క్షౌశయామి। సంహారన్యాసః

1. ఓ3మ్ తీనమఃపరాయ పృథివీ తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ టీ
 నమఃపరాయ ఘ్రూణ తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ చీనమఃపరాయ
 ఉపస్థత్త్వాత్మనేతి, శబ్ద స్పర్శరూపరస గంధగుణాం-పీతాభం-
 చతురశ్రాం-పృథివీం-ఘ్రూణోపస్థాభ్యాం సహ-ఓ3మ్ తీ నమః
 పరాయ గంధ తన్మాత్రా త్మనేతి గంధతన్మాత్రాయాం సంహారామి।

2. గంధతన్మాత్రాం-ఓ3మ్ ఘీ నమః పరాయతోయ తత్త్వాత్మ
 నేతి అప్పు స్రవహారామి। ఓ3మ్ తీనమఃపరాయ జిహ్వతత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్
 భీనమః పరాయ పాయ తత్త్వాత్మనేతి శబ్దస్పర్శరూపరసగుణాః-అర్ధ
 చంద్రకారాః-శ్వేతాఅపః-రసనాపాయ్విం ద్రియాభ్యాం సహ
 ఓ3మ్ భీనమః పరాయ రసతన్మాత్రాత్మనేతి రసతన్మాత్రాయాం
 సంహారామి।

3. రసతన్మాత్రాం-ఓ3మ్ గీనమఃపరాయ తేజ తత్త్వాత్మనేతి తేజసి సంహరామి। ఓ3మ్ దీనమఃపరాయనేత్ర తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ జీనమః పరాయ పాదతత్త్వాత్మనేతి త్ర్యశ్రం పాటలం శబ్దస్పర్శ రూపగుణ తేజః దృష్టి చరణేంద్రియాభ్యాంసహ-ఓ3మ్ దీనమః పరాయ రూప తన్మాత్రాత్మనేతి రూపతన్మాత్రాయాం సంహరామి

4. రూపతన్మాత్రాం-ఓ3మ్ ఖీనమఃపరాయ మారుత తత్త్వాత్మనేతి వాయూసంహరామి। ఓ3మ్ క్షీనమః పరాయ త్వక్తత్త్వాత్మనే ఓ3మ్ ఘీనమఃపరాయ పాణి తత్త్వాత్మనేతి శబ్దస్పర్శగుణం-దూమ్రం వృత్తం-వాయుం త్వక్-రాభ్యాంసహ-ఓ3మ్ ధీనమఃపరాయ స్పర్శతన్మాత్రాత్మనేతి స్పర్శ తన్మాత్రే సంహరామి।

5. స్పర్శతన్మాత్రాం-ఓ3మ్ కీనమఃపరాయ వ్యోమ తత్త్వాత్మనేతి ఆకాశే సంహరామి। ఓ3మ్ ణీనమఃపరాయ శ్రోత్ర తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ ఞీనమఃపరాయ వాక్తత్త్వాత్మనేతి శబ్దగుణం-నీలోత్పలదళప్రభం ఆకాశం-శ్రోత్రవాగ్భ్యాం సహ-ఓ3మ్ నీనమః పరాయ శబ్దతన్మాత్రాత్మనేతి శబ్దతన్మాత్రే సంహరామి।

శబ్దతన్మాత్రాం-ఓ3మ్ పీనమఃపరాయ మనస్తత్త్వాత్మనేతి మనసి సంహరామి। ఓ3మ్ ఫీనమఃపరాయ అహంకార తత్త్వాత్మనేతి మనః అహంకృతౌ సంహరామి। ఓ3మ్ భీనమఃపరాయ బుద్ధి తత్త్వాత్మనేతి అహంకృతిం మహతి సంహరామి। ఓ3మ్ భీనమః పరాయ ప్రకృతి తత్త్వాత్మనేతి మహస్తం ప్రకృతౌ సంహరామి। ఓ3మ్ మీనమఃపరాయ జీవతత్త్వాత్మనేతి ప్రకృతిం జీవే సంహరామి।

వాసనా వివశం సుసూక్ష్మం స్వనాభిచక్రిస్తం భాస్కరాభం జీవం- పద్మసూత్ర సుసూక్ష్మయా సుషుమ్నానాడ్యా కుంభ కేన వాయునా ఉపర్యానాశం-బ్రహ్మరంధ్రంభిత్వా-దేహదృహిర్వినిర్గతం

భాస్కర మణ్డలంప్రవిశ్య-తస్మాద్వినిర్గతం ధృవే పరస్మిన్ బ్రహ్మణి
స్థితం ధ్యాయామి।

తతః పాదాంగుష్ఠస్యస్తేన జ్వలనత్విషా ఓ3మ్ రంసమః
ఇతి అగ్నిబీజేన యోనిజం స్వదేహం పాదాది మూర్ధపర్యంతం దహామి।

సృష్టి న్యా సః

తతః యోగసంపుటముద్రాం-సృష్టిముద్రాం ప్రదర్శ్య ఆకాశే
అయుతపూర్ణ చంద్రోపమం ఓ3మ్ వం నమః ఇతి నివృత్తిబీజం
ధ్యాయామి। తదుత్థామృత సముద్రజాతే పాండురపంకజే స్థిత
బ్రహ్మణస్సకాశాత్ ఓ3మ్ మినమఃపరాయ జీవతత్వాత్మనేతి
జీవం స్వహృదంబుజే సముత్పన్నం భావయామి।

ఓ3మ్ భీనమఃపరాయ దేహతత్వాత్మనేతి జీవాత్ప్రకృతిం
సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ భీనమః పరాయ బుద్ధితత్వాత్మనేతి
ప్రకృతేః బుద్ధిం సముత్పన్నం భావయామి। ఓ3మ్ భీనమఃపరాయ
గర్వతత్వాత్మనేతి బుద్ధేరహంకారం సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ పీ
నమః పరాయ మనస్తత్వాత్మనేతి అహంకారాత్ మనస్సముత్పన్నం
స్మరామి।

ఓ3మ్ నీ నమః పరాయ శబ్దతన్మాత్రాత్మనేతిమనసః శబ్ద తన్మాత్రం
సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ కీనమఃపరాయ వ్యోమ తత్వాత్మనే-
ఓ3మ్ కీనమఃపరాయ శోత్రతత్వాత్మనే-ఓ3మ్ ఛీ నమః పరాయ
వాక్తత్వాత్మనేతి శబ్దతన్మాత్రాత్ శ్రుతివాగ్భ్యం సహ ఆకాశం
సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ భీనమఃపరాయ స్పర్శతన్మాత్రాత్మనేతి
ఇతిఆకాశాత్ స్పర్శతన్మాత్రం సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ భీనమః
పరాయ మరుత్తత్వాత్మనే-ఓ3మ్ భీనమఃపరాయ త్వక్తత్వాత్మనే-
ఓ3మ్ ఘీనమఃపరాయ పాణ్యాత్మనేతి స్పర్శతన్మాత్రాత్ త్వక్-

రాభ్యాంసహ వాయుం సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ దీనమః
 పరాయరూప తన్మాత్రాత్మనేతి వాయోరూపతన్మాత్రం సము
 త్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ గీనమః పరాయ తేజ స్తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్
 డీనమః పరాయ నేత్రతత్త్వాత్మనే- ఓ3మ్ జీనమః పరాయ పాద
 తత్త్వాత్మనేతి రూపతన్మాత్రాత్ దృష్టి చరణేంద్రియాభ్యాం సహ
 తేజస్సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ ధీనమః పరాయ రసతన్మాత్రా
 త్మనేతి తేజసః రసతన్మాత్రం సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్
 ఘీనమః పరాయ తోయతత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ తీనమః పరాయ
 జిహ్వ తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ భీనమః పరాయ పాయు తత్త్వా
 త్మనేతి రసతన్మాత్రాత్ రసనాపాయ్యం ద్రియాభ్యాంసహ ఆపః
 సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ తీనమః పరాయ గంధ తన్మాత్రాత్మ
 నేతి అదభ్యః గంధతన్మాత్రం సముత్పన్నం స్మరామి। ఓ3మ్ జీ
 నమః పరాయ పృథివీతత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ టీనమః పరాయ ఘ్రా
 ౧ తత్త్వాత్మనే-ఓ3మ్ నీ నమః పరాయ ఉపస్థతత్త్వాత్మనేతి
 గంధ తన్మాత్రాత్ ఘ్రాణోపస్థాభ్యాం సహ పృథివీం సముత్పన్నం
 సం స్మరామి।

ఇథం ఆత్మీయం శరీరం మహ్యది భూతజం స్మృత్వాపూర్వోక్త
 పద్మం ప్రబుద్ధం విచింత్య తద్వినిర్గతామృతజలపూర్తితైః హేమకుండైః
 స్నాపితం శుద్ధమనఘం నిజం వపుః హ రేరారాధనాయోగ్యం
 భావయామి

తతః యథాశక్తి అష్టాక్షర మస్త్రజపం కుర్యాత్ ।

తతః స్వాత్మనః దక్షిణే స్థాపిత గళన్తి కాజలేన—

“ఓ3మ్ నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి

తన్నో విష్ణుః ప్రచో దయాత్” ఇతి పంచపాత్రాణి ప్రత్యక్ష -

దేవస్యాగ్రే వార్ధ్మనాగ్రే “ఓ3మ్” ఇత్యుపకై రాపూర్వ-

(శ్రీ) భగవదర్చన విధి:

శ్లో॥ పాద్యం మధ్యేదక్షిణేఽర్ఘ్యం వామే చాచమనీయకమ్ |
తస్య పార్శ్వస్య పార్శ్వేతు వామేస్నానీయ పాత్రకమ్ ||

అథవా ప్రాగాదివా ఆగ్నేయాది కోణేషు - క్రమేణా ర్ఘ్యపా-
ద్యాచమనీయ స్నానపాత్రాణి-మధ్యే శుద్ధోదక పాత్రంచ నిధాయ
“ఓం” ఇతి పాత్రాణి సంస్పృశేత్ |

శ్లో॥ కుశాగ్రమక్షతం పుష్పం ఫలం మలయజం తథా |

తీలా నిర్ధార్థ సహితా న్యవానఘ్నే వినిక్షిపేత్ |

తీలాన్దుర్వాం విష్ణుపర్ణీం శ్యామాకం పద్మమక్షతమ్ |

పాద్యపాత్రే షడే తాని ద్రవ్యాణి వినివేశయేత్ |

ఏలాలవజ్గ కర్పూరం జాతికోలచందనమ్ |

పుష్పాణ్య చమనీయేషు పాత్రే ద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్ |

గంధం సర్వాషధి రత్నఫల బీజకుశాని చ |

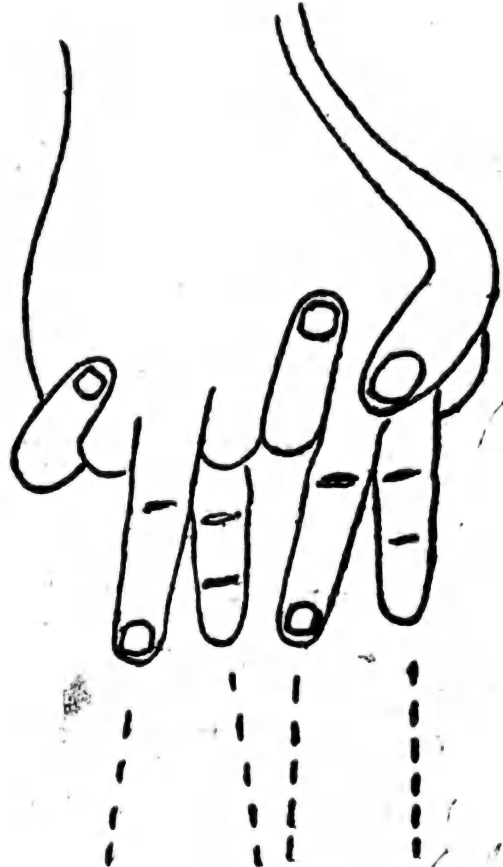
తీలాని చాక్షతం చైవ దధిక్షీర ఘృతాని చ |

రజనీ ద్వాదశాణ్ణాని స్నానీయేచ వినిక్షిపేత్ ||

దక్షిణ కరతలే :- “ఓం రం ఓం ద్వాదశారాయ
చక్రాయ నమః తస్మద్యే :- “ఓం హం ఓం భాస్కరాయ
నమః ఇతి తద్రశ్మిభిః ద్రవ్యముద్రయా పాత్రాణి సంస్పృశ్య వామ
కరతలే :- “ఓం పం ఓం షోడశశయితాయ వికస్వరాయ
సిత పద్మాయ నమః తస్మద్యే :- “ఓం పం ఓం షోడశకళ
యితాయామృత మయచంద్రాయ నమః ఇతి తదుద్ధైః పీయూష
రశ్మిభిః ప్లావన ముద్రయా పాత్రాణి సంస్పృశేత్ ||

హస్తయోగార్థ్యే :- “ఓం నమో నారాయణాయ” ఇతి ధ్యాత్వా-
“ఓం రాం ఓం నమః పరాయ విశ్వాత్మనే” ఇతి పాత్రాణి

సృష్ట్య- “ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి
 తనో విష్ణుః ప్రచోదయాత్” ఇతి పాత్రాణ్యభిమత్య- “ఓం
 స్వీం సురభ్యై నమః” ఇతి సురభి ముద్రమూతద్ధృక్తేన పాత్రాణి
 పూరితాని విచింతయేత్ || ఓం అర్ఘ్యం పరికల్పయామి -
 ఓం శ్రియై అర్ఘ్యరూపిణే అర్ఘ్యరూపాయనమః ఓం పాద్యం పరిక
 ల్పయామి - ఓం గం గే పితృప్రియ కరాయపాద్యరూపిణేనమః

సు ర భి ము ద్రా

ఓం ఆచమనీయం పరికల్పయామి - శాంతిమావాహయామి।
 ఓం స్నానం పరికల్పయామి - రతిమావాహయామి।
 ఓం శుద్ధోదకం పరికల్పయామి। శ్రీమన్నారాయణమావాహయామి॥
 అర్ఘ్యపాత్రాత్కింశుకజల మన్యస్మిన్నాత్రే గృహీత్వా - వామహస్తే
 సంస్థాప్య-కూర్చేన సహ దక్షిణహస్తేన నిధాయ “ఓం నమో
 నారాయణాయ” ఇతి సప్తవారముభిమన్త్రి-పాత్రేషు కింశుకజల
 ద్విస్యస్య “ఓం వీర్యాయాస్త్రాయ ఫట్” ఇతి ద్రవ్యాణాత్మానం
 చ ప్రోక్షయేత్ ।

మన్త్రాననమ్ :- తతః దేవస్య సహజే పీఠే యోగం పీఠం

ప్రకల్పయేత్ :- “ఓం పూర్వం ఆధారశక్త్యేనమః । ఉపర్యు -

శః :- ఓం హ్రీం కుర్మకాలాగ్నయేనమః।
 ఓం హం అనైత్యనమః।
 ఓం భూం భూమ్యేనమః॥”

అథ ఆగ్నేయాదికోణేశు :- “ఓం ధం ధర్మాయనమః ।

ఓం జ్ఞాం జ్ఞానాయనమః ।
 ఓం వైం వైరాగ్యాయనమః ।
 ఓం ఐం ఐశ్వర్యాయనమః ॥”

తతః ప్రాగాదిదిక్షు :- “ఓం అం అధర్మాయనమః ।

ఓం అం అజ్ఞానాయనమః ।
 ఓం అం అవైరాగ్యాయనమః ।
 ఓం అం అనైశ్వర్యాయనమః ।

మథ్యే :- హ్రీం సదాశివాయనమః ॥”

ఏతాన్యో గాననాష్ట్రీరూపా-స్పరుషాకృతిన్ స్థితాన్ పింహ
 వక్త్రాన్ - ధర్మాదిసిత వర్ణా - సధర్మాద్యరుణవర్ణా సభిముఖాభ్యా
 ముష్ణలి హస్తా-సపరాధ్యాంచయోగపీఠికాంభిత్రాణాంశ్చధ్యాయామి॥

పునః ప్రాగాది :- “ఓ3మ్ ఋం ఋగ్వేదాయనమః।

ఓ3మ్ యం యజుర్వేదాయనమః।

ఓ3మ్ సాం సామవేదాయనమః।

ఓ3మ్ అం అధర్వణ వేదాయనమః।

ఉపద్యుపరి :- “ఓ3మ్ ఘం భౌతికాహంకారాయనమః।

ఓ3మ్ పూం తై జసికాహంకారాయనమః।

ఓ3మ్ వైం వై కారికాహంకారాయ నమః।”

“ఓ3మ్ సం సత్వగుణాయనమః।

ఓ3మ్ రం రజోగుణాయనమః।

ఓ3మ్ తం తమోగుణాయనమః।”

“ఓ3మ్ మహ్యత్మనేహుంఫట్ నమః।

ఓ3మ్ అబాత్మనేహుంఫట్ నమః।

ఓ3మ్ తేజ ఆత్మనేహుంఫట్ నమః।

ఓ3మ్ వాయ్వాత్మనేహుంఫట్ నమః।

ఓ3మ్ ఆకాశాత్మనేహుంఫట్ నమః।

ఓ3మ్ మం జీవాత్మనే నమః।

ఓ3మ్ రాం అగ్నిమణ్డలాయనమః।

ఓ3మ్ వాగ సోమమణ్డలాయనమః।

ఓ3మ్ హం సూర్యమణ్డలాయనమః

తదుపరి :- ఓ3మ్ పం పద్మాయనమః।

తస్మథ్యే :- ఓ3మ్ శ్రీం రాం రామాయనమః॥ఇతిధ్యానమ్॥

ఏవం యోగపీఠః కల్పయిత్వా - యోగసనాబ్జద్వాదశ పత్రేషు -

ప్రాగాది :- “ఓ3మ్ శ్రీం శ్రీవత్సాయనమః।

ఓ3మ్ వం వసమాలాయనమః

ఓ3మ్ యోం యోగమాయాయనమః।

ఓ3మ్ వైం వైష్ణవ్యనమః

ఓం విం విమలాయై నమః।

ఓం సృం సృష్ట్యై నమః।

ఓం ఉం ఉత్కర్షణ్యై నమః।

ఓం ప్రం ప్రజ్ఞాయై నమః।

ఓం సం సత్యాయై నమః।

ఓం ఐం ఐశాన్యై నమః।

ఓం అం అనుకన్యాయై నమః।

ఓం షిం షితామన్యాయై నమః।

వీరస్యదక్షిణేపార్శ్వే :- ఓం బ్రహ్మణే నమః।

ఓం విష్ణవే నమః।

ఓం ఈశానాయ నమః॥”

వీరస్యాత్తరేపార్శ్వే :- “ఓం సనత్కుమారాయ నమః।

ఓం సనకాయ నమః।

ఓం సనన్దనాయ నమః॥”

వీరస్యపశ్చిమేపార్శ్వే :- “ఓం దుర్గాయై నమః।

ఓం విఘ్నేశాయ నమః।

ఓం నారదాయ నమః।

వీరస్యవాయవ్యే :- ఓం అస్మద్గురుభ్యో నమః।

ఓం అస్మత్పరగురుభ్యో నమః।

ఓం అస్మత్పరమేష్ఠిగురుభ్యో నమః॥

వీరస్యపరితః ప్రథమావరణే ప్రాగాది :-

“ఓం వ్యాం వ్యాప్త్యై నమః।

ఓం కాం కాన్త్యై నమః।

ఓం త్సం త్సప్త్యై నమః।

ఓ3మ్ శం శ్రద్ధాయై నమః।
 ఓ3మ్ విం విద్యాయై నమః।
 ఓ3మ్ జం జయాయై నమః।
 ఓ3మ్ క్షం క్షమాయై నమః।
 ఓ3మ్ శం శాన్త్యై నమః।

వీరస్యపరితః ద్వితీయావరణే ప్రాగాది :-

ఓ3మ్ శజ్ఞాయనమః
 ఓ3మ్ చక్రాయనమః।
 ఓ3మ్ యదాయై నమః।
 ఓ3మ్ పద్మాయనమః।
 ఓ3మ్ ముసలాయనమః॥
 ఓ3మ్ ఖడ్గాయనమః।
 ఓ3మ్ శాస్త్రాయనమః।
 ఓ3మ్ వజ్రాయనమః॥

వీరస్యపరితః ద్వితీయావరణే ప్రాగాది :-

వీరస్యపరితః ద్వితీయావరణే ప్రాగాది :-

ఓ3మ్ ఇంద్రియనమః।
 ఓ3మ్ అగ్నయై నమః।
 ఓ3మ్ యమాయనమః।
 ఓ3మ్ నిర్ములయై నమః।
 ఓ3మ్ వరుణాయనమః।
 ఓ3మ్ వాయవేనమః।
 ఓ3మ్ కుబేరాయనమః।
 ఓ3మ్ ఈశానాయనమః॥

తృతీయావరణాద్భహిః - భగవదభిముఖే :-

ఓ3మ్ తాక్షాయ నమః॥

ఐశాన్యాం :- ఓ3మ్ విష్వక్సేనాయనమః ఏతౌ గన్ధ-పుష్ప-ధూప-
దీపై రభ్యర్చ్య - భగవదారాధన మారభేత్॥

ఆవాహనపాత్రే :- “ఓ3మ్ సమోనారాయణాయ” ఇత్యద్భిరా
పూర్య-లలాటాస్త ముద్ధృత్య - ఓ3మ్ సమో భగవతే వాసుదేవా
యాగచ్ఛ” ఇతి చతుర్వారముక్త్యా - కూర్చేన - తత్త్వోయం కర్మా
చ్ఛాయాం మూర్ధ్ని సిద్ధేచ్ఛత్ । ఆవాహన ముద్రాం - ప్రతిమా -
ముద్రాం - సాన్నిధ్యముద్రాం, ప్రార్థనాముద్రాంచ ప్రదర్శ్య -
“ఓ3మ్ సమోభగవతే వాసుదేవాయ” మమ అభిముఖోభవ - ఇతి
సమ్ముఖీకరణంకృత్వా - సామ్ముఖ్యముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥

తతః యోగవిష్టరస్థితస్య దేవస్య దేహజ్ఞేషు “ఓ3మ్ సమో
నారాయణాయ” ఇతి స్థితీన్యాసం కుర్యాత్ :-

ఓ3మ్ ఓ3మ్ ఓ3మ్ - నాథాసాంజ్ఞవకనిష్ఠికయా న్యసేత్ ।
ఓ3మ్ సం ఓ3మ్ - గుహ్యే వినాంజ్ఞా భిః జ్ఞాతీభిర్న్యసేత్ ।
ఓ3మ్ మోం ఓ3మ్ - జానోవినాంజ్ఞా ప్తాభిరజ్ఞాతీభిర్న్యసేత్ ।
ఓ3మ్ నాం ఓ3మ్ - పాదయోః సమస్తాభిరజ్ఞాతీభిర్న్యసేత్ ।
ఓ3మ్ రాం ఓ3మ్ మూర్ధ్ని మధ్యమయాంజ్ఞాన్యసేత్ ।
ఓ3మ్ యం ఓ3మ్ - నేత్రయోః మధ్యమతర్జన్యాన్యసేత్ ।
ఓ3మ్ ణాం ఓ3మ్ - ముఖే సాంజ్ఞానామికయా న్యసేత్ ।
ఓ3మ్ యం ఓ3మ్ - హృదయే సాంజ్ఞతర్జన్యా న్యసేత్ ॥

ఓ3మ్ అర్చిత ప్రార్చిత ప్రేయమేధాస్తో అర్చిత అర్చిస్తు
పుత్రకా ఉతపురస్కృత్యర్చిత ॥

“ఓ3మ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ ఫలంభవతు మే
పుష్పం స్వాహా” నమః ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్పయామి ॥

శ్లో॥ విభో! నకలలోకేశ! విష్ణో జిష్ణో ప్రభో! హరే!

త్వాం భక్త్యాపూజయామ్యద్య భోగై రహ్నాదిభిః కమాత్ ॥

అర్ఘ్య-పాద్యా-చమన దానకాలే దేవం స్థితం సమార్చన్యః—

ఓ3మ్ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో
యోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి దేవస్య శిరస్యర్ఘ్యం సమర్పయామి॥

ఓ3మ్ త్రిణిపదావిచక్రమే । విష్ణోర్దోపాలదాభ్యః । తతో
ధర్మాణిధారయన్ ॥ ఇతి ద్వివారంపాదయోః పాద్యం సమర్పయామి॥

ఓ3మ్ తద్విష్ణో పరమంపదగ్ం సదాపశ్యన్తిసూరయః । దివీవ
చక్షురాతతమ్ । తద్విప్రాసోవిపస్యవోజాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే విష్ణో
ర్యత్పరమంపదమ్ । ఇతి సన్తథావనంకరోమి ॥

ఓ3మ్ ఆపఃపునస్తు పృథివీం పృథివీపూతా పునాతుమామ్ ।
పునస్తు బ్రహ్మణస్పతి గృహ్మపూతా పునాతు మామ్ । యదు
చ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వాదుశ్చరితం మమ । సర్వంపునస్తు మామా
పోఽసతాంచప్రతిగ్రహగ్ంస్వాహా ॥ ఇతి త్రివార మాచమనీయం
సమర్పయామి॥

“ఓ3మ్” ఇతి మధుపర్కం నివేద్య - ప్రణమ్య : ”

శ్లో॥ దాసోఽహంతేజగన్నాథ । సపుత్రాది కరిగ్రహః ।

ప్రేష్యంప్రశాధి కర్తవ్యే మాం నియుజ్జ్వ హితేసదా॥

దేవస్య దక్షిణేసార్శ్వే :— “ఓ3మ్ శ్రీం శ్రియై నమః॥” ఇతి శ్రీయమావాహ్య - ఆవాహనముద్రాం పదర్శ్య :—

ఓ3మ్ శ్రాం హృదయాయనమః॥

ఓ3మ్ శ్రీం శిరసేస్వాహ॥

ఓ3మ్ శ్రూం శిఖాయైవషట్॥

ఓ3మ్ శ్రైం కవచాయహుమ్॥

ఓ3మ్ శ్రౌం నేత్రాభ్యాంవౌషట్॥

ఓ3మ్ శ్రః అస్త్రాయఫట్॥

ఇతి పడజ్ఞన్యాసంకృత్వా - కమలముద్రాంప్రదర్శ్య - అర్ఘ్యాదిభి రభ్యర్చ్య - మధుపర్కం నివేదయేత్ ॥

దేవస్యవామసార్శ్వే :— “ఓ3మ్ హ్రీం భూమ్యై నమః । ఇతిభూదేవీ మావాహ్య - ఆవాహనముద్రాంప్రదర్శ్య —

“ఓ3మ్ హ్రాం హృదయాయనమః॥

ఓ3మ్ హ్రీం శిరసేస్వాహ॥

ఓ3మ్ హ్రూం శిఖాయైవషట్॥

ఓ3మ్ హ్రైం కవచాయహుమ్॥

ఓ3మ్ హ్రౌం నేత్రాభ్యాంవౌషట్॥

ఓ3మ్ హ్రః అస్త్రాయఫట్॥

ఇతి పడజ్ఞన్యాసంకృత్వా - కమలముద్రాంప్రదర్శ్య - అర్ఘ్యాదిభి రభ్యర్చ్య - మధుపర్కం నివేదయేత్ ॥

స్నానాననమ్ : స్నానకాలే శ్రీస్వామినం పద్మాసనేసుఖాసీపం
ధ్యాయామి । సాలగ్రామం తీర్థబేరార్థం నిధాయ-స్నానపాత్రజ లేన-
శుద్ధజలేన చ స్నాపనంకుర్యాత్ ।

ఓ3మ్ పవమాన సువర్ణనః । పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః పాతా-
నపునాతు మా । పునస్తు మా దేవజనాః । పునస్తు మనోధియా ।
పునస్తు విశ్వతయవః॥

ఓ3మ్ బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం పుస్తాద్విసీమతస్సురుచో వేన
తవః । సబుద్ధియా ఉపమా అన్యవిష్టాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చవివః॥

ఓ3మ్ కయాన శ్చిత్ర ఆభవమాతీ సదావృథస్సఖా । కయా-
శచిష్టయావృతా । ఓ3మ్ సహస్ర శీర్షాపురుషః...సర్వమృనిమాణః॥
ఓ3మ్ శాన్తిశాన్తిశాన్తిః॥ ఇతి సహస్రధారయా స్నానయామి॥

ఓ3మ్ భూర్భువస్సువః । ఓ3మ్ తత్సవితుర్వరేణ్యం । భర్గో
దేవస్య ధీమహి । ధియోయోషః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి శబ్దోదకేన
పరిపింశామి॥

ఓ3మ్ అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుఃపతి పృథివ్యాతయం । అపా-
గ్ం రేతాగ్ం సిజిన్వతి॥ ఇతి మన్తేణ ప్లావస్త్రేణాక్షామ్బు నిర్మలత్య

అలంకారాననమః

శ్లో॥ అర్ఘ్యనస్తామ్పరాకల్ప పుష్పగన్ధానులేపనైః ।

ప్రత్యర్ఘ్నితం స్థితం ధ్యాయే త్పాద్యాచమనయోఃపునః

శ్రీస్వామినం స్థితంధ్యాత్వా- “ఓ3మ్ నారాయణాయ విద్యమే వాసు

దేవాయధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । ఇతి వస్తుయుగ్మం

సమర్పయామి । అర్ఘ్యం సమర్పయామి । పాద్యం సమర్పయామి ।

ఆచమనీయం సమర్పయామి ।

ఓ3మ్ నారాయణాయ విద్యమే వాసుదేవాయ ధీమహి !

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । ఇతి నేత్రయోరణ్ణనం ఖలాటే తిల

కంచ (వా ఊర్ధ్వపుష్పం) సమర్పయామి । ఓ3మ్ । ఇతి బ్రహ్మ

సూత్ర ముత్తరీయంచ సమర్పయామి ।

ఓ3మ్ మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానర-

మృతాయ జాతమగ్నిం కవిగ్ం సప్రమాద మితిధిం జనా నామాసన్నా

పాత్రం జనయంత దేవాః । ఇతిధూప మాఘూపయామి ।

ఓ3మ్ ఇదం విష్ణుర్వచక్రమే త్రేతా నిదధేకదమ్ । న మూఢ

మనస్యప్రాగ్ం స్తుతే । ఇతి శ్రీచంద్రనం సమర్పయామి ।

ఓ3మ్ శరంతే దక్షిణతో వృక్షథ పథిహవ్యః । ఇన్ద్రోజయతి

న పరాజాయతా అధిరాజో రాజస్సు రాజయాతి || ఇతి సర్వాభరణాని సమర్పయామి ||

ఓ3మ్ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః ||
ది వీవ చక్షురాతతమ్ తద్విప్రాసో విపశ్య వో జాగృవాగ్ం సస్స
మిథతే || విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ||

శ్లో || ఓ3మ్ “జితంతే పుణ్డరీకాక్ష ! నమస్తే విశ్వభావన !
నమస్తేస్తు హృషీకేశ ! మహాపురుష పూర్వజ ||”
ఇతి పుష్పాణి సమర్పయామి ||

|| అథ అష్టోత్తర శతనామార్చనం కుర్యాత్ ||

ఓ3మ్ ఇరావతీ ధేనుసుతీ సీ భూతాగ్ం సూ యవసినీ
మనవే యశస్యే | వస్క-భాద్రదోదనీ విష్ణురేతే దాదార పృథివీ
మభితోమ యూథైః || ఇతి సాదయోరక్ష తాన్ సమర్పయామి.

ఓ3మ్ భూర్భువస్సువః | ఇతి దర్పణం ప్రదర్శయామి | తతః
ధూప-దీప దానసమయే స్వస్తికాననానీనం శ్రీస్వామినం ధ్యాయామి ||

ఓ3మ్ జితంతే దక్షిణతో వృషభ ఏధిహవ్యః | ఇన్ద్రోజయాతి
న పరాజయాతా | అధిరాజో రాజస్సు రాజయాతి || “ఓ3మ్ ధ్యాయం
ధూమ్రాద్గిరాయనమః ||” ఇతి ధూప మాఘూపయామి | యవని
కామపనీయః :-

ఓ॒3మ్ ఉ॒ద్దీ॒ప్య స్వ॒జా॒త వే॒దోప॒ఘ్నం నిర్ము॒తిం మమ॑ ।
ప॒శూగ్ శ్చ మ॒హ్యమా॑వ॒హ జీ॑వ॒నంచ॒ దిశో॑దశ ॥ “ఓ॒3మ్ జగ॒త్రై॒జా
యా॒పాయ॑నమః” ॥ ఇతి॑ఘటదీపం ప్రదర్శయామి ।

ఓ॒3మ్ సోమ॑గ్ రా॒జానం॑ వరుణ॒మగ్ని మ॒న్వార॑భామహే ।
ఆది॒త్యాన్వి॒ష్ణుగ్ సూ॑ర్యం బ్ర॒హ్మణం॑ చ బృ॒హస్ప॑తిమ్ ॥ “వాసుదే॒వః
ప్రి॒యతా॑మితి” భగవత్సన్నిధౌ మాత్రాదానం ఆచార్యః గృహ్లా
యాత్ ॥ తతః సృ॒త-గీ-త- వా॒ద్యైస్సహ॑ దే॒వస్యాగ్రే॑ వేదపఠనం
కుర్యాత్ ॥—

భోజ్యాసనమ్

యవనికయా ద్వారమాచ్ఛాద్య - “అర్ఘ్యం సమర్పయామి ।
పాద్యం సమర్పయామి । ఆచమనీయం సమర్పయామి ।

“ఓ॒3మ్” ఇతి మధుపర్కం సమర్పయామి । ఆస్యశోధనార్థం
తామ్బూలం సమర్పయామి । గణ్డూషణార్థం పానీయం సమర్పయామి ।

-నివేదనకాలే శ్రీ స్వామినం పద్మాసనే సుఖాసీనం సమృద్ధ్య-
భగవదగ్రే మృష్టైర్వ్యజ్జనైర్వృక్తం - భక్ష్య-భోజ్య-చోష్య -
లేహ్య-మధురరసైస్సహమహాహవిర్నిధాయ - ఓ॒3మ్ వీ॒ర్యా॑యా
స్త్రియ॑ఫట” ఇతి ప్రోక్ష్య - “ఓ॒3మ్ బ॒లాయ॑ క॒సచాయ॑హుమ్”
ఇతి పఠిష్య - “ఓ॒3మ్ నీ॒ం సుర॑భ్యై నమః” ఇతి సురభి ముద్రయాఽ
మృతీకరణం కృత్వా - “ఓ॒3మ్” ఇతి అర్ఘ్యణం దత్వా —

“ఓ॒3మ్ దే॒వస్య॑త్వా స॒వితుః॑ ప్ర॒సవే॑త్స్వి॒తో రా॒హుభో॑గ్యం

పూజ్యో నాస్తాభ్యాం నిర్వపామిగృహాణస్వాహా” ఇతి మన్తేన
 ద్వాత్రింశద్వారం భక్త్యాన్నాదీని దేవస్య దక్షిణహస్తే గ్రాసము
 ద్రయా నిక్షిపేత్ । మధ్యేనుధ్యే పానీయం సమర్పయామి । అపిధాయా
 మ్భుసం (ఉత్తరాపాశనం) సమర్పయామి । పాస్త్ర క్రతూశనం సమ
 ర్పయామి । పాదప్రతూశనం సమర్పయామి । ఆచమనీయం సమర్ప
 యామి “ఓ3మ్” ఇతి సుగంధతామ్బూలం సమర్పయామి । భూతేభ్యో
 బలిందత్వా యథాశక్తి మూలమన్త్రం జపేత్ ।

ఓ3మ్ విశ్వరూపాయ విద్మహే విశ్వాత్తీతాయ ధీమహి ।

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । ఇతిన్యూనాధిక పరిహారార్థం విష్ణు
 గాయత్రీంధ్యాత్వా —

శ్లోః “పుణ్డరీకాక్ష ! విశ్వాత్మన్ ! మన్త్రీమూర్తే ! జనార్దన !
 గృహాణేదం జగన్నాథ ! మమదీనస్య శాశ్వతమ్ !”

ఇతిహస్తే పుష్పదళం గృహీత్వా “ఓ3మ్ నమో నారాయణాయ”
 ఇతి భగవద్గ్రే నిక్షిపేత్ ।

శ్లోః అజ్ఞానాత్ జ్ఞానతో వాపి కృతం న్యూనాధికం చయత్ ।
 దాసస్యమమ దీనస్యక్షున్తవ్యం లోకలోచన ।
 ఇతిసాష్టాంగ దణ్డక్షణామం సమర్పయామి —

యాత్రాసనమ్ : మూలబిమ్బాద్యాత్పార్శ్వాభ్యాం “ఓ3మ్భూః
 ఓ3మ్ భువః । ఓంగ్ సువః । ఓ3మ్ మహాః । ఓ3మ్ జనః । ఓ3మ్
 తపః । ఓంగ్ సత్యమ్” ఇతి సప్తవ్యాహృతిభి శ్చక్రిమావాహ్మ్య -
 పుష్పమాలాదిభిరలక్ష్మిత్య - బ్రహ్మది సకల చేతనోజ్జీవనార్థం -
 యాత్రార్చ్యం శితికాయా మధిరోప్య - ఛత్రచామరాద్యుపచార

పూర్వకం ఆలయం ప్రదక్షిణీకృత్య - బలిపీఠస్య పురోభాగేఽర్ఘ్యాదిభి
రభ్యర్చ్య - ఘటదీపం దర్శయిత్వా - పృథుకాదీని నివేద్య - నీరా
జనంకృత్వా - గర్భగేహం నీత్వా - యాత్రాబిమ్బగతశక్తిం ధవా
ర్చాయాం నియోజయేత్ ||

శయ్యాసనమ్ : మూలబిమ్బాచ్చయ్యార్చాయాం “ఓం మృత్యుం
రీత్యాదిసప్తవ్యాహృతిభిశ్చక్రిమావాహ్య - అర్ఘ్యాదిభిరభ్యర్చ్య -
ఫలాదీనినివేద్య - నీరాజనంకృత్వా - శయ్యా యాం “ఓం మృత్యుం
అనంతాయనమః” ఇతి గన్ధపుష్ప ధూపదీపై రభ్యర్చ్య-

శ్లో॥ భగవనోభగనిద్రాదాయాః కాలోఽయం సముపాగతః |
శయం భోగిపర్యఙ్కం అలంకరు జగత్పతే |

ఏవంప్రార్థ్య - శ్రీ - భూసమేతం దేవం శయ్యా యాం వినివేశ
యేత్ || “ఓం మృత్యుం బలాయః వచాయ ముమ్” ఇతి కవాటం బన్ధయేత్ |

ఆచార్యః - ద్వారదేశే సుదర్శనం - ద్వారస్థానపి సంభోధ్య
ప్రదక్షిణీకృత్య న్వగృహంగచ్ఛేత్ ||

సూచనా :— శ్లో॥ “యామిన్యా సార్థయామాత్తు
శయ్యాయా మ్నూజయేద్ధరిమ్ |
అనన్తభోగి శయనే
శయితం చేత్స్వభావతః ||
“తద్భిమ్బ శయనే శేషం
పర్యఙ్కం నార్చయేత్పుథక్ ||”

పాత్రకల్పనావిషయే : సాత్వతే యథా :—

శ్లో॥ “ఓం మర్ఘ్యం కల్పయామితి హ్యుక్త్యా వాయుపదే న్యసేత్ |
కలశం తద్వదై శాన్యం న్యసేదాచమనార్ధతః ||

స్నానార్థ మగ్నికోణేతు పాద్యార్థం నెఱుఁపతేతథా” || ఇతి ||
పాత్రకల్పనావిషయే :- లక్ష్మీతస్త్రీ చ యథా :-

శ్లో|| “వేద్యామర్చాపురస్థాయాం న్యసేత్కోణ చతుష్కణే ||
యాతపీయాది వహ్నిస్త్రే క్రమాదేవం ప్రకల్పయేత్ ||
అర్ఘ్యమాచమనీయంచ పాద్యం స్నానీయమేవ చ |
కల్పయేత్ క్రసుశో మస్త్రీ మస్త్రా నేతా సుదీరయన్ ||
తారం శ కల్పయామితి మధ్యే సంజ్ఞాస్ఫురజ్జసా |
అనేకార్థంచ తత్రార్ఘ్యం కల్పయేత్తేతథ మధ్యతః ||”

|| అనేకార్థమితి || :- “సర్వార్థతోయమితి తస్య సామృద్ధాయీకీప్రసి-
ద్ధిః || పాద్యాదిదానవిషయే... :- సాత్వతేయథా :-

శ్లో|| “కాలం పాద్యార్ఘ్యదానాంత ముత్థితం భావయేత్సదా |
అధోపచర్యమాణాంతం భోగైః కాలానుకూలతః ||
స్నానా లభన వస్త్రప్రసగ్దానా లఙ్కరణే తథా |
అన్యత్రభోగ పూజాయాం స్మరేత్సద్మాసనాదినా ||
పునస్తమేవోపవిష్టం సానుకమ్పంచ సమ్ముఖమ్ ||” ఇతి ||

తథాచ లక్ష్మీతస్త్రీఽవ్యప్తతంత్రే - యథా :-

శ్లో|| “కాలం పాద్యార్ఘ్య దానాంత ముత్థితం భావయేద్ధరిమ్ |
స్నానాభరణ వస్త్రప్రసగ్దానేఽఙ్కరణే తథా |
అన్యత్రభోగయాగేషు తత్తద్భోగానుకూలతః |
స్మరేత్ చాఘ్రస్త్రీయ సంస్థానం సానుకమ్పం సుసమ్ముఖమ్ ||
ఇతి || అత్ర సానుకమ్పం - సుసమ్ముఖ మితి చ హరివిశేషణమ్ |

మ న్త్రో ద్ధా ర వి థి :

అథ మన్త్రోద్ధారవిధి రుచ్యతే :-

“షడంగన్యాస”మితి - పాదోక్తంయథా :—

శ్లో॥ “జ్ఞానం బలం తథా వీర్యం ఐశ్వర్యం తేజసా సహ |
శక్తిరేతే చతుర్థ్యన్తా నమస్సాస్వహా వషట్కథా॥”
‘హుంఫట్’ ‘వౌషట్’ క్రమాదేవదవసానాశ్శుభావహాః॥”

ఈశ్వర సహితాయాం చ యథా :—

“నమస్సాస్వహా వషడ్ధుం ఫత్త్వాషడ్భిజ్జాతిభిస్సహ”॥ఇతి॥

తస్యవివరణంయథా :—

1. ఓ3మ్ జ్ఞానాయనమః	—	హృదయే
2. ఓ3మ్ బలాయస్వాహా	—	శిరసి
3. ఓ3మ్ వీర్యాయ వషట్	—	శిఖాయామ్
4. ఓ3మ్ ఐశ్వర్యాయహుమ్	—	బాహ్వోః
5. ఓ3మ్ తేజసే ఫట్	—	నేత్రయోః
6. ఓ3మ్ శక్త్యే వౌషట్	—	శిరఃపరితః॥

వ్రణవః :-

శ్లో॥ “అప్రమేయం ... .. పతేత్ ” ఇత్యుక్తమ్॥ తద్యథా :-

“అప్రమేయం = అ
ఉదయం = ఉ
మందరం = మ } = ఓ3మ్ ॥ఇతి॥

పుటోదాత్రమిమం పతేత్”॥

ధామార్చనామస్త్రోత్ర - సాదేయధా :-

శ్లో॥ “ఛందసామాదిం ..... స్వాహా” ఇత్యుక్తంతద్యధా :-

ఛందసామాదిం	=	...	ఓ3మ్
వరుణం	=	బ	= బి
బిందుం	=	ఇ	
క్రోధరూపం	=	బ	= బి
వసస్రజం	=	వె	
వరుణం	=	బ	= బి
దేవదత్తం	=	బ	
పశ్చిమం	=	బ	
వహ్నిం	=	ర	= ప్రా
గోపనం	=	ఊ	
శశాంకుం	=	బ	= సా
ఆదిదేవం	=	ఊ	
వైధరం	=	::	ద
దహసం	=	ర	= రూ
హృషీకేశం	=	ఊ	
పశ్చిమం	=	బ	= బి
రానుం	=	ఇ	
సుమాఖం	=	ణ	= జే॥ హం
మాధవం	=	ఎ	పట్వాహా॥”

మనుః॥ “ఓ3మ్ విష్ణవే ప్రాసాదరూపిణే హం ఫట్ స్వాహా॥”

చణ్డమస్త్రోత్ర :- సాదేయధా —

శ్లో॥ “విగమాదిం ..... సతిమ్” ఇత్యుక్తం॥ తద్యధా :-

“నిగమాదిం	=	...	ఓ3మ్
ఖడ్గధరం	=	చ	} = చ్చోమ్
అమృతం	=	వ	
ఓత దేవం	=	ఓ	
యష్టిం	=	ం	
వక్రతుణ్డం	=	...	చ
ప్రచణ్డం	=	ణ	} = ణ్ణ
పుణ్డరీకాక్షం	=	క్ష	
గోపనం	=	ఓ	
ప్రభజ్ఞనం	=	...	య
నతిమ్”	=	...	నమః

మనుః॥ “ఓ3మ్ చ్చోమ్ చణ్డాయనమః”॥ ఇతి॥

ప్రచణ్డమన్త్రః : పాద్యేయథా :-

శ్లో॥ “ఛన్దసామాదిం ... .. నమః” ఇత్యుక్తమ్॥ తద్యథా :-

ఛన్దసామాదిం	=	...	ఓ3మ్
పశ్చిమం	=	ప	} = ప్పం
ఋతుధామానం	=	ఋ	
యష్టిం	=	ం	
పాపహసనం	=	ప	} = ప్ర
దహనం	=	ర	
వక్రతుణ్డం	=	...	చ
ప్రచణ్డం	=	ణ	} = ణ్ణ
పుణ్డరీకాక్షం	=	క్ష	
గోపనం	=	ఓ	

చతుర్థ్యంతం = ... య
సమః" = ... సమః

మనుః "ఓకమ్-స్పంప్రచణ్డాయసమః" || ఇతి ||

దూపమంత్రః :- పాద్యేయధా :-

శ్లో॥ "ఉద్ధీధం ..... సతిమ్" || ఇత్యుక్తం తద్యధా :-

"ఉద్ధీధం	=	...	ఓకమ్
సుభగం	=	ధ	} = ధ్యూం
శబ్దం	=	య	
ఉర్ధ్వలోకేశం	=	ఉ	
యష్టిం	=	ం	
ధనదం	=	ధ	} = ధూ
హృషీకేశం	=	ఉ	
మందరం	=	మ	} = మో
బ్రహ్మసాధనం	=	బ	
నేత్రం	=	వ	} = వి
పంచాత్మకం	=	గ	
బిందుం	=	ఇ	
అనలం	=	ర	} = రా
గోపనం	=	ఆ	
శబ్దం	=	...	య
సతిమ్"	=	...	సమః

మనుః॥ "ఓకమ్ ధ్యూం ధూమోద్ధిరాయసమః" || ఇతి ||

దీపమన్త్రః : పాద్యేయథా :-

శ్లో॥ “ఉద్ధీధం ... సతిః” ఇత్యుక్తం తద్యథా :-

“ఉద్ధీధం	=	...	ఓ3మ్
కుభం	=	...	జ
గదధ్వంసీ	=	...	గ
అవిగ్రహం	=	ఓ	= త్రై
వైరాజం	=	ఓ	
విజయం	=	ఓ	
జన్మహన్తారం	=	జ	= జ్ఞ
బ్రహ్మసాధనం	=	జ్	
అనలా	=	ర	= య
గుహాలయం	=	ఓ	
పశ్చిమం	=	ప	= హ
ఆదిదేవం	=	ఓ	
శ్వసనం	=	...	య
సతిః”	=	...	నమః

మనుః॥ “ఓ3మ్ జగత్త్రేజోరూపాయనమః”॥ఇతి॥

ఘట్టామన్త్రః - పాద్యేయథా :-

శ్లో॥ “ఆమ్నాయాదిం ... నమస్కృతిమ్” ఇతి॥తద్యథా :-

“ఆమ్నాయాదిం	=	...	ఓ3మ్
క్షితిధరం	=	ఓ	= టూ
హృషీకేశం	=	ఓ	

రవిం	=	హ	} = హం
గుహాయం	=	ఊ	
నాసిక్యం	=	ం	
పశ్చిమాణిం	=	...	ఘ
ప్రచణ్డకం	=	ణ	} = ట్ట
ఝషం	=	(డ) ట	
ఆకారం	=	ఊ	
చతుర్థిం	=	య	} = యై
గోధనం	=	వి	
సమస్కృతిమ్	=	...	సమః॥

మనుః॥ “ఓ3మ్ టూహహం ఘట్టాయై సమః” ॥ ఇతి॥

సూచనా :- అత్ర “ఝషం” ఇతి డకారస్థానే - “చన్ద్రి”
ఇతి ‘ట’కార శ్చేస్మన్తోయం సమీచీనోభవేత్ ॥

అగ్నిప్రాకారమన్తః - విష్ణు తిలకేయథా -

శ్లో॥ “ఛన్దసామాదిం ... .. సతిమ్” ఇతి తద్యథా :-

ఛన్దసామాదిం	=	...	ఓ3మ్
యవర్గద్వితీయం	=	ర	} = రాం
అచాన్ద్వితీయం	=	ఊ	
బిన్దుం	=	ం	
సతిం	=	...	సమః
పవర్గాదిం	=	...	ప
యవర్గద్వితీయం	=	ర	} = ర
అచాన్ద్వితీయం	=	ఊ	
యవర్గపథమం	=	య	య

కాలానలాత్మన్
శబ్దస్యచతుర్థిం
నతిమ్" } = ... = కాలా
= ... = నలాత్మనే
= ... = నమః

మనుః॥ "ఓ3మ్ రాం నమః పరాయకాలానలాత్మనే నమః॥"

సప్తార్జనుః విష్ణుతి కే యథా :-

శ్లో॥ "ప్రణవం ... భగవత్పదే" ఇతి తద్యథా :-

"ప్రణవం = ... ఓ3మ్
నతిం = ... నమః
చతుర్థ్యస్తంభగవత్పదే = ... భగవతే

మనుః॥ ఓ3మ్ నమో భగవతే" ఇతి =

సుదర్శనమస్త్రీ - పాద్యథా :-

శ్లో॥ "ఉద్ధీఖం ... అనుస్వారం" ఇతి తద్యథా :-

"ఉద్ధీఖం = = ... ఓ3మ్
చస్త్రం = = ... స
నభోమణిం = = ... హ
సితద్యుతిం = = స
వహ్నిం = = ర
గోపనం = = ఓ } = స్రా
జ్వలనం = = ... = ర
ఉష్మాణస్తం = = హ }
ఉదయం = = ఉ } = వతుం
బిందుం = = ం }
పుల్కాక్షం = = ... ఫ

$$\begin{array}{rcl}
 \text{హృదయాహ్లాదం} & = & \text{—} \quad \text{ట్} \\
 \text{వహ్నిం} & = & \text{ర} \\
 \text{అనుస్వారం} & = & \text{ం} \} = \text{రం} \parallel \text{ఇతిబీజం} \parallel
 \end{array}$$

మనుః! “ఓ3మ్ రం సహస్రారహుంఫట్” || ఇతి ||

సుదర్శనమస్త్రైః - పునశ్చయదుక్తంపాద్యే :-

శ్లో॥ “బ్రహ్మకోశం — — బిందుమ్” ఇతి తద్యథా :-

$$\begin{array}{rcl}
 \text{“బ్రహ్మకోశం} & = & \text{—} \quad \text{ఓ3మ్} \\
 \text{సహస్రార్ణాన్} & = & \text{—} \quad \text{ఓ3మ్ సమాభగవతే} \\
 \text{శశాంకం} & = & \text{స} \\
 \text{శ్రీధరం} & = & \text{ఞ} \} = \text{సు} \\
 \text{వృష్టిం} & = & \text{—} \quad \text{వ} \\
 \text{ఆదిలక్ష్మీం} & = & \text{శ} \\
 \text{హుతాశనం} & = & \text{ర} \} = \text{ర్ష} \\
 \text{లమ్బాదరం} & = & \text{శ} \\
 \text{ఆదిదేవం} & = & \text{ఞ} \} = \text{సా} \\
 \text{దరం} & = & \text{—} \quad \text{య} \\
 \text{మాధవం} & = & \text{::} \quad \text{వ} \\
 \text{సభోమణిం} & = & \text{హ} \\
 \text{రామం} & = & \text{ఞ} \} = \text{హ్} \\
 \text{వక్రతుణ్డం} & = & \text{—} \quad \text{చ} \\
 \text{విధాతారం} & = & \text{క} \\
 \text{ఋతుధామా నం} & = & \text{ఋ} \} = \text{క్ర}
 \end{array}$$

యో స్తం   =   ర }   =   ర
మధుసూదనం   =   ఊ }

మునలం   =   జ }   =   జా
గోపనం   =   ఊ }

శ్వసనం   =   ...   య

కకుభం   =   జ }   =   జ్వ
అమృతం   =   వ }

పీతవర్ణం   =   ...   ల

హుంఫట్ స్వాహా॥

శుక్లం   =   స }   =   సం॥ ఇతి బీజం॥
బిందుం   =   ం }

మనుః॥ “ఓ3మ్ సం ఓ3మ్ సమో భగవతే సుదర్శనాయ వహి-
చక్రరాజాయ జ్వల హుంఫట్ స్వాహా॥”

సుదర్శనమంత్రః : అస్యచ్చ యదుక్తం పాద్యే —

శ్లో॥ “ఆదిసప్తవర్ణాన్ ... .. శ్శ్శమ్” ఇతి తద్యథా :—

“ఆదిసప్తవర్ణాన్   =   ...   ఓ3మ్ సమో భగవతే

శశినం   =   స }   =   సు
శ్రీధరం   =   ఊ }

వైధరం   =   ...   డ

శ్రీవత్సం   =   శ }   =   ర్మ
అపలం   =   ర }

భద్రహస్తం   =   స }   =   నా
ఆదిదేవం   =   ఊ }

శబ్దం = ... య || ఇతి ||

మనుః “ఓ3మ్ సమోభగవతే సుదర్శనాయ ||” ఇతిద్వాదశార్ణమనుః ||

సుదర్శనమంత్రః - పునశ్చయదుక్తంపాద్యే :-

శ్లో॥ “ఆమ్నాయాదిం ... .. సతిమ్” ఇతి॥ తద్యథా :-

“ఆమ్నాయాదిం = ... ఓ3మ్

సుదర్శనపదంచతుర్థ్యంతం = ... సుదర్శనాయ

సతిమ్” = సమః

మనుః “ఓ3మ్ సుదర్శనాయనమః ||”

సురబిమంత్రః - లక్ష్మీతస్త్రేయధోక్తమ్ :-

శ్లో॥ “తారా .... వ్యాపిమ్” ఇత్యాది తద్వివరణంయథా :-

తారా = ... ఓ3మ్

సోమం = స
నరుణం = స
ఈకారం = ఈ
వ్యాపిం = ం } = స్వీం || ఇతిబీజం ||

సురభ్యైనమః || ఇతి ||

మనుః॥ “ఓ3మ్ స్వీం సురభ్యైనమః” || సర్వభోగసమ్పూర్ణార్థకోఽయమితి ప్రసిద్ధః ||

సురబిమంత్రః - జయభ్యేషయథా -

శ్లో॥ “ప్రణవం ... .. సమః” || ఇతి తస్యవివరణంయథా :-

ప్రణవం = ... ఓ3మ్

$$\begin{array}{l} \text{తృప్తి} \\ \text{వరాహం} \\ \text{వ్యోమేశం} \\ \text{విష్ణుం} \end{array} \begin{array}{l} = \\ = \\ = \\ = \end{array} \begin{array}{l} \text{స} \\ \text{వ} \\ \text{ం} \\ \text{ఈ} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \text{స} \\ \text{వ} \\ \text{ం} \\ \text{ఈ} \end{array}} \right\} = \text{స్వీ} \quad \text{= స్వీ}$$

సురభైశవమః || ఇతి ||

మనుః || “ఓ3మ్ స్వీ సురభైశవమః” ||

అర్హ్యదికల్పనామస్తోత్రయాదా:-

$$\begin{array}{l} \text{“తారం} \\ \text{మధ్యేసంజ్ఞా} \end{array} \begin{array}{l} = \\ = \end{array} \begin{array}{l} \dots \\ \dots \end{array} \begin{array}{l} \text{ఓ3మ్} \\ \text{కల్పయామి} \\ \text{అర్హ్యం(ఇత్యాది)”} \end{array}$$

తథాచ :- “ఓ3మ్ అర్హ్యం కల్పయామి ।
ఓ3మ్ పాద్యం కల్పయామి ।
ఓ3మ్ ఆచమనీయం కల్పయామి ।
ఓ3మ్ స్నానం కల్పయామి” || ఇతి ||

ద్వాదశాక్ష రమస్తోత్రకల్పః - పాద్యయాదా :-

శ్లో॥ “ప్రణవం ... .. శీర్షకమ్” ఇతి తద్యధా :-

$$\begin{array}{l} \text{“ప్రణవం} \\ \text{భద్రపాణిం} \\ \text{దక్షం} \\ \text{ఓతదేహం} \\ \text{సుభద్రం} \\ \text{గదిసం} \\ \text{సుధాం} \end{array} \begin{array}{l} = \\ = \\ = \\ = \\ = \\ = \\ = \end{array} \begin{array}{l} \dots \\ \dots \\ \text{మ} \\ \text{ఓ} \\ \dots \\ \dots \\ \dots \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \text{మ} \\ \text{ఓ} \end{array}} \right\} = \text{మో} \quad \begin{array}{l} \text{ఓ3మ్} \\ \text{స} \\ \text{భ} \\ \text{గ} \\ \text{వ} \end{array}$$

విష్ణుశీర్షకం	=	ఓ	=	ఊ
విజయం	=	ఊ	=	ఊ
వరుణం	=	ఋ	=	ౠ
ఆదిదేవం	=	ఋ	=	ౠ
శుక్లం	=	స	=	ఘ
భువనం	=	ఊ	=	ఘ
అత్రిం	=	ఋ	=	ఋ
మాధవం	=	ఋ	=	ఋ
వీయూషం	=	ఋ	=	ఋ
మధుసూదనం	=	ఋ	=	ఋ
వాయుం	=	య	=	య
ద్వాదశాత్మా	=	హ	=	హం
దండశీర్షకం	=	ం	=	బీజమ్

మనుః॥ “ఓ3మ్ హం ఓ3మ్ సమా భగవతే వాసుదేవాయ”॥

అష్టాక్ష రకల్పః - పాద్యేయధా :-

శ్లో॥ “ఉద్గీఢం .... మధుసూదనమ్” ఇతి తద్యధా :-

“ఉద్గీఢం	=	....	ఓ3మ్
విఘ్నేశం	=	....	స
బ్రహ్మసాధనం	=	ఓ	మో
మందరం	=	మ	మో
ఆదిదేవం	=	ఋ	స
భద్రబాహుం	=	స	స
వహ్నిం	=	ర	ర
గోపనం	=	ఋ	ర

శ్వసనం	=	....	=	య
విష్ణుం	=	ఆ	}	నా
వనమాలిం	=	ణ		
మధుసూదనం"	=	...		య

మను: "ఓ3మ్ సమో నారాయణాయ"।

సూచనా :- "ప్రణవాది శిరోపాయురితివర్ణక్రమోమతః".

అథ పఞ్చపాత్రవిషయః

అయం విషయః పారమేశ్వరే ... .. స్వపూర్వ నియమేనా
క్రమ్ యథా —

"ఉదకృచ్ఛిమకోణగం	—	అర్ఘ్యం।
ప్రాగుత్తరా నరే	—	ఆచమనమ్।
ఆగ్నేయే	—	స్నానమ్।
దక్షిణపశ్చిమే	—	పాద్యమ్" ఇతి

అత్రైవ - దేవప్రాచీవశేనా క్రమ్ యథా :—

"అగ్నికోణే	—	అర్ఘ్యమ్।
నైఋతే	—	ఆచమనమ్।
వాయవ్యే	—	స్నానమ్।
ఐశాన్యే	—	పాద్యమ్ ఇతి

"ఈశ్వరప్రాగ్వా శా దర్ఘ్యమగ్నేయాదిమకోణకే" ||ఇతి||

అయమేవ — విశ్వానిత్రేప్యక్తమ్ యథా :—

“దక్షిణపశ్చిమే — పాద్యమ్

వాయుశోణే — ఆచమనమ్ |

శాఙ్కరే — స్నానీయమ్ |

సర్వమధ్యతః — ప్రోక్షణార్హమ్ || ఇతి ||

అపిచ అనిరుద్ధేప్యేవమక్తమ్ | యథా :—

శ్లో॥ అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం స్నానీయం శుద్ధపాతకమ్ |
అగ్న్యదిబహ్మపర్యస్తం ఆధారోపరి విన్యసేత్ ||
శ్రీరఘ్యస్య భవేద్దేవీ వాగీశత్వాచమస్య చ |
పాద్యే చ పితరం దేవం స్నానీయే వరుణం తథా ||
శుద్ధోదకే చ శాంతిం చ పశ్చిపాతస్య దేవతాః || ఇతి ||

పునశ్చ లక్ష్మీతన్త్రేప్యక్తమ్ | యథా :—

శ్లో॥ “వేద్యా మర్చాపురస్తాయాం న్యసేత్కోణ, చతుష్కరే |
యాతపీయాది వహ్స్యనే క్రమాదేవం ప్రకల్పయేత్ ||
అర్ఘ్యమాచమనీయం చ పాద్యం స్నానీయమేవ చ ||
కల్పయేత్ ప్రథమశ్చో మస్త్రీ మస్త్రీనేతా సుదీరయేత్ ||
అనేకార్థం చ తత్రార్ఘ్యం కల్పయేత్ తేఽథ మధ్యతః ||

సూచనా : అనేకార్థ మిత్యస్య - సర్వార్థతోయమితి సామ్రుదా
యికీ ప్రసిద్ధిః ||

ఏవం నారదీయోక్తం యథా —

“ఆత్మనోవామభాగే — అర్ఘ్యమ్ |

దక్షిణే — పాద్యమ్ |

మన్తాధారవిధి:

అర్ఘ్యస్య నికటే — ఆచమనమ్।
పాద్యపాత్ర సమీపే — స్నానార్థంవారి” ||ఇతి||

తథాచ ఈశ్వరీయే యథా :—

శ్లో॥ “ఓ3మ్ అర్ఘ్యం కల్పయామి త్యక్త్యా వాయుపదేన్యసేత్ ।
కలశం తద్వదై శాన్త్యాం న్యసేదాచమనార్థతః॥
స్నానార్థ మగ్నికోణేషు పాద్యార్థంనై ఋతే తథా।
మధ్యే శుద్ధ పాత్ర”మితి॥

అపిచ శ్రీప్రశ్నే యథా :—

శ్లో॥ “ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు ప్రాచ్యాదిష్వధవా రమే।
వేదికాయాం చ పాత్రాణి మధ్యే చైకం వినిక్షిపేత్॥”

ఏవమే వాహిర్బుద్ధ్యసంహితాయాం చయథ —

శ్లో॥ “తస్యామాగ్నేయదిగ్భాగే విన్యసేద్ధర్మపాత్రకమ్।
పాద్యపాత్రమథోన్యసే త్కోణే దక్షిణపశ్చిమే॥
పాత్రమాచమనీయస్య విన్యసేత్పశ్చిమోత్తరే ।
స్నానీయ పాత్రం దిగ్భాగే విన్యసేచ్ఛాంకరే తతః॥ఇతి॥

ఇత్యంశసాత్వతే —

శ్లో॥ ఓమర్ఘ్యం కల్పయామి త్యక్త్యా వాయుపదేన్యసేత్ ।
కలశం తద్వదై శాన్త్యాం న్యసేదాచమనార్థతః॥
స్నానార్థమగ్నికోణేషు పాద్యార్థంనై ఋతేతథా॥ఇతి॥

ఇత్యంశ పాద్మే యథా :—

శ్లో॥ “పాద్యం మధ్యే దక్షిణేర్ఘ్యం వామచాచమనీయకమ్।
తస్య పార్శ్వస్య పార్శ్వే తు వామే స్నానీయపాత్రకమ్॥

అన్యత్రచ —

శ్లో॥ “అర్ఘ్యం వాయుపదస్థాప్యం నైఋత్యే పాద్యమేవ చ॥
ఐశాన్యాచమనీయంచ స్నానీయంచాగ్నికోణకే॥”

(ప్రయోగేఽస్మిన్ శ్రీసాత్వతోక్త విధానః ప్రదర్శితః।)

ఆధారశక్తిమన్త్రః — పాద్యేయధా :-

శ్లో॥ “బ్రహ్మకోశం ... .. సతిమ్” ఇతి । తద్యధా —

“బ్రహ్మకోశం	=	...	ఓ3మ్
పవిత్రం	=	ప	} = పూ
అమృతధామానం	=	వ	
హృషీకేశం	=	ఉ	
బిందుం	=	ం	
ప్రతర్దనం	=	ఘ	} = ఘం
పశ్మనాభం	=	ఋ	
నాసిక్యం	=	ం	
గోపనం	=	...	ఆ
సుభగం	=	ధ	} = ధ
ఆదిదేవం	=	ఆ	
హుతవహం	=	...	ర
శ్రీవత్సం	=	...	శ
కమలం	=	క	} = కై
వైరాజం	=	త	
• వీరనేనం	=	వి	
సతిమ్	=	...	సమః॥

• అస్మిన్ మన్తే వాయువర్ణః నోక్తః॥

మన్వోద్ధారవిధి:

మను: "ఓ3మ్ పూం ధృం ఆధారశక్త్యేనమః" ఇతి॥

కూర్మమస్త్రాః - పాద్యేయధా :—

శ్లో॥ "బ్రహ్మకోశం .... నతిమ్" ఇతి॥ తద్యధా —

"బ్రహ్మకోశం	=	....	ఓ3మ్	
దినకరం	=	హ	} = ప్రహం	
పానకం	=	ర		
గుహాలయం	=	ఉ		
ధృవం	=	ం		
కమలం	=	క	} = కూ	
సగుహాలయం	=	ఉ		
పానకం	=	ర	} = ర్మ	
మందరం	=	మ		
పద్మం	=	క	} = కా	
ఆశారం	=	ఉ		
పులహం	=	ల	} = లా	
గోపనం	=	ఉ		
గదధ్వంసీ	=	గ	} = గ్న	
వినాయకం	=	న		
ప్రభంజనం	=	య	} = యే	
మాధవం	=	వ		
నతిమ్	=	నమః	=	నమః

మను: "ఓ3మ్ ప్రహం కూర్మకాలాగ్నయేనమః"॥

అనంతమంత్రః — పాద్యేయధా :—

శ్లో॥ “ఉద్ధీభం .... సతిః” ఇతి॥ తద్యథా :—

ఉద్ధీభం	=	....	ఓ3మ్
భానుం	=	హ	} = హం
ఆకారం	=	ఊ	
యష్టిం	=	ం	
ప్రథమస్వరం	=	....	అ
ద్విరదం	=	....	న
వినాయకం	=	న	} = నై
విజయం	=	త	
ఆకారం	=	ఊ	
శ్వసనం	=	....	య
సతిః	=	....	సమః

మనుః॥ “ఓ3మ్ హం అనంతాయనమః” ఇత్యయం అనంతస్యమంత్ర
ఇతి వ్రతీర్తితః॥

శ్రీమంత్రః — పాద్యేయధా :—

శ్లో॥ “ఛస్తసామాదిం .... సతిః” ఇతి॥ తద్యథా :—

“ఛస్తసామాదిం	=	....	ఓ3మ్
లక్ష్మీం	=	శ	} = శ్రీం
అగ్నిం	=	ర	
మహామాయాం	=	ఈ	
అనుస్వారం	=	ం	
ప్రణవాదిం	=	....	ఓ3మ్

చతుర్థస్త నామం = ... శ్రియై
సతిమ్" = ... సమః

మమః॥ "ఓ3మ్ శ్రీం ఓ3మ్ శ్రియైసమః"॥

తథాచ విష్ణుతిలకే - శ్రీప్రశ్నోచ -

శ్లో॥ "మహాబీజమితో వక్ష్యే ... .."॥ ఇద్యుక్తంతద్యథా :—

"యవర్ణావమమ్ = హ
తద్విరీయే = ర
అచతుర్థం = ఈ
చిన్దం = ం } = హి

శ్లో॥ బీజమస్త్రో భవే స్మహ్యస్తేనాన్యాయస మాచరేత్ ।
శ్రామిత్వాది శ్రియేదేహే విస్యసేచ్ఛ తథాభవః॥
శ్రామిత్వాది పడక్లాని విస్యసేత్కమలేక్షణే॥ఇతి॥

పీఠ కల్పనావిధి:

అథ పీఠకల్పనావిధిః - తస్మస్త్రోశ్చ - పాద్మోక్తప్రకారేణో
చ్యస్తేయథా :—

శ్లో॥ ధర్మాదీనాం చతుర్ణాం త్వధర్మాదీనాంచతావతః ।
పాదానాం కల్పయే స్మత్త్రాః వక్ష్యతే కమలాసస॥
అద్యర్ణాన్ప్రణవాదీంశ్చ సాసుస్వారంయథాతథమ్ ।
చతుర్థస్త్రాని నామాని ప్రోచ్యాన్తే సతిమీరయేత్ ॥
మధ్యే సదాశివపదం పాదత్వేన ప్రకల్పయేత్ ॥ఇతి॥

అన్యవివరణం యథా - ఓ3మ్ ధం ధర్మాయసమః ।

ఓ3మ్ జ్ఞాం జ్ఞానాయసమః ।

ఓ3మ్ వైం వై రాగ్యాయసమః ।

ఓ3మ్ ఐం ఐశ్వర్యానునమః॥

ఓ3మ్ అం అధర్మాయనమః॥

ఓ3మ్ అం అజ్ఞానాయనమః॥

ఓ3మ్ అం అవైరాగ్యాయనమః॥

ఓ3మ్ అం అనైశ్వర్యాయనమః॥

భాస్కరం = హ
గుహలయం = ఊ } = హహం॥ ఇతి బీజమ్॥
బిందుం = ం } “ఓ3మ్ హహం సదాశివాయనమః”

శ్లో॥ “ఋగాదయ శ్చతుర్వేదాస్తేషాంతు మనవఃపునః॥
సానుస్వారం స్తదాద్యర్థాన్ ప్రోచ్యాదా కమలాసనః॥
చతుర్థస్తానినామాని ఋగాదీనాం సతిః పునః” ఇతి॥

అన్యచ వివరణంయథా :— “ఓ3మ్ ఋం ఋగ్వేదాయనమః॥
ఓ3మ్ యం యజుర్వేదాయనమః॥
ఓ3మ్ సాం సామవేదాయనమః॥
ఓ3మ్ అం అధర్వణవేదాయనమః”॥

శ్లో॥ ..... భౌతికాదిరహంకృతిః॥

తిస్రః ప్రకల్పయేత్పశ్చప్తాసామృత్తాన్ సువీమితే” ఇతి॥

తద్యథా :- ప్రణవాదీన్ = ... ఓ3మ్

పుల్లనయనం = ప
బిందుం = ం } = ప్దం
దండకం = డ

“ఓ3మ్ ప్దం భౌతికాహంకారాయనమః॥”

పశ్చిమం = ప
మాదుతం = య } = హ్యం
ఊర్వలోకేశం = ఊ
బిందుం = ం }

“ఓ3మ్ పూం తైజసికాహంకారాయనమః”॥

$$\begin{array}{ccc} \text{కుమ్భం} & = & \text{వ} \\ \text{ఔర్వం} & = & \text{ఔ} \\ \text{నాసిక్యం} & = & \text{ం} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{ccc} \text{కుమ్భం} \\ \text{ఔర్వం} \\ \text{నాసిక్యం} \end{array}} \right\} = \text{వాం}$$

“ఓ3మ్ వాం వై కారీకాహంకారాయనమః”॥

శ్లో॥ సత్వం రజ స్తమశ్చేతి గుణాన్వశ్చత్పకల్పయేత్ ।
సానుస్వారం స్తదాద్యర్థాన్ చతుర్థ్యన్తాస్తదాహ్వయాన్ ।

ఇతి తద్యథా :— ఓ3మ్ సం సత్వగుణాయనమః ।
ఓ3మ్ రం రజోగుణాయనమః ।
ఓ3మ్ తం తమోగుణాయనమః ।

“మహ్యద్యై స్తతకల్పనమ్”

శ్లో॥ ఆత్మ శబ్దం చతుర్థ్యన్తం మహ్యది పదపూర్వకమ్ ।
హుం ఘం చ సత్యస్త్వప్రయుజ్జీతమనుంపునః ॥

ఇతి తద్యథా :— ఓ3మ్ మహ్యత్మనే హుంఘట్ నమః ।
ఓ3మ్ అబాత్మనే హుంఘట్ నమః ।
ఓ3మ్ తేజసాత్మనే హుంఘట్ నమః ।
ఓ3మ్ వాయ్వాత్మనే హుంఘట్ నమః ।
ఓ3మ్ ఆకాశాత్మనే హుంఘట్ నమః ॥

జీవాత్మమన్త్రః - పాద్యేయధా —

శ్లో॥ “ప్రణవం ..... నతి” మితి తస్యవివరణాయధా —

$$\begin{array}{ccc} \text{ప్రణవం} & = & \dots \quad \text{ఓ3మ్} \\ \text{మనరం} & = & \text{మ} \\ \text{యస్మిం} & = & \text{ం} \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{ccc} \text{మనరం} \\ \text{యస్మిం} \end{array}} \right\} = \text{మం}$$

ముసలం	=	జ	=	జ
పంచబిందుం	=	ఈ	=	జ
అమృతం	=	వ	=	వ
గోపనం	=	ఊ	=	వ
విజయం	=	త	=	త
మాధవీం	=	మ	=	త
భద్రహస్తం	=	న	=	న
మృగేశం	=	ఎ	=	న
సతిం	=	...	=	నమః

మనుః॥ “ఓ3మ్ మం జీవాత్మనే నమః”॥

శ్లో॥ ... .. వహ్నిదేర్మండలత్రయమ్।
పావకం శశినం సూర్యం త్రయమాకారబిందుకమ్।

అక్షీతస్త్రోపయథా :-

శ్లో॥ సూర్యేన్ద్వగ్ని పదేభ్యస్తు ప్రత్యేకం మణ్డలాయచ।
సమా ౭ స్త్రోపణవశ్చదా తేమస్త్రామణ్డలత్రయే॥ ఇతి॥

పాద్యోక్తప్రకారేణయథా :-

“ఓ3మ్ రం అగ్నిమణ్డలాయనమః।

ఓ3మ్ వం సోమమణ్డలాయనమః।

ఓ3మ్ హం సూర్యమణ్డలాయనమః” ॥ ఇతి॥

పద్మమస్త్రాః - పాద్యేయథా —

శ్లో॥ “ప్రణవం ... .. స్వర్గమ్” ॥ ఇతి॥ తస్య వివరణంయథా —

ప్రణవం	=	...	=	ఓ3మ్
పశ్చిమం	=	ప	=	పం
యష్టిం	=	ం	=	పం

కవిత్వం	=	...	వ
• దమనం	=	ద	} = ద్మా
దక్షం	=	మ	
గోపనం	=	ల	
శ్వసనం	=	...	య
వినాయకమ్	=	...	న
మందరం	=	మ	} = మః
స్వర్గం	=	ః	

- “అత్ర సాద్యే ‘విజయం’ ఇత్యుక్తమ్ - తస్య సంతే తాక్షర
స్తకారోభవతీతి తదసమీచీనమ్ | అతః తత్త్వానే
‘దమనః’ ఇత్యేవ సార్థకంభవతీతి తథోక్తమ్”

మనుః! ఓ3మ్ పం పద్మాయనమః॥

తతః ప్రాగాది — యథోక్తం సాద్యే —

శ్లో! “శ్రీవత్సాది ద్వాదశానాం శక్తీనాం తత్సమాహ్వయాః ।
చతుర్థ్యనాస్సనాసికాస్తదాద్యర్థ పురస్కృతాః॥
మన్తో భద్రాసన స్వేషకథితః కల్పనాక్రమః॥”

ఏవంచ విష్ణుతిలకే — ద్వాదశప్రతేషు ప్రాగాదియథా —

శ్లో! “శ్రీవత్సం వసమాలాంచ యోగమాయాంచవైష్ణవీమ్ ।
విమలాంచ తథాసృష్టిం తత్తదుత్కర్షిణీమపి॥
ప్రజ్ఞాం సత్యాంతధైశానీ మనుకమ్పాం పితామహీమ్ ।
ఆవాహ్య తాసాం పరితస్తథా చామరధారిణీః॥
స్వాప్తిం కాంతిం తతస్తృప్తిం శ్రద్ధాం విద్యాబిజయాంక్ష
మామ్ ।
శాన్తిమష్ట సమావాహ్య ప్రథమావరణేఽర్చయేత్”॥ ఇతి॥

అన్యవివరణం యథా :—

ఓ3మ్ శ్రీం శ్రీవత్సాయనమః ।

ఓ3మ్ వం వసమాలాయనమః ।

ఓ3మ్ యోం యోగమానాయనమః ।

ఓ3మ్ వైం వైష్ణవ్యనమః ।

ఓ3మ్ విం విమలాయనమః ।

ఓ3మ్ సృం సృష్టియనమః ।

ఓ3మ్ ఉం ఉత్కర్షిణ్యనమః ॥

ఓ3మ్ శ్రుం శ్రుజాయనమః ।

ఓ3మ్ సం సత్యాయనమః ।

ఓ3మ్ ఐం ఐశాన్యనమః ।

ఓ3మ్ అం అనుకమ్పాయనమః ।

ఓ3మ్ పిం పితామహ్యనమః ।

ఓ3మ్ వ్యాం వ్యాప్యనమః ।

ఓ3మ్ కాం కాన్త్యనమః ।

ఓ3మ్ తృం తృప్యనమః ।

ఓ3మ్ శ్రం శ్రద్ధాయనమః ।

ఓ3మ్ విం విద్యాయనమః ।

ఓ3మ్ జం జయాయనమః ।

ఓ3మ్ క్షం క్షమాయనమః ।

ఓ3మ్ శాం శాన్త్యనమః । ఇతి ॥

అథ పుష్పాంజలి మంత్రః — పాదోక్తస్యవివరణం యథా -

“ద్విపట్కాక్షరం = ఓ3మ్ సమాభగవతేవాసుదేవాయ

శిఖండినం

=

ఫ

పులహం

=

ల

= లం

ధృవం

=

ం

= లం

మంత్రోద్ధారవిధి:

సుభద్రం	=	...	భ
కుంభం	=	...	వ
విజయం	=	త	} = తు
శ్రీధరం	=	ఉ	
దక్షం	=	మ	} = మే
మాధవం	=	వ	
పవిత్రం	=	ప	} = పు
భువనం	=	ఉ	
క్రోధం	=	ష	} = ష్మం
పశ్చిమాననం	=	ప	
ధృవం	=	ం	
రర	=	...	స్వాహా
నతిమ్	=	....	నమః॥

శ్లో॥ పుష్పాంజలి ప్రదానేషు నియుక్తేతజితంపునః॥

మనుః॥ ఓరిమ్ నమోభగవతే వాసుదేవాయ ఫలం

భవతు మే పుష్పా స్వాహా నమః ॥ఇతి॥

విష్ణుగాయత్రీకల్పః - పాదోక్తో వివృణ్యతే —

“ఛన్దసామాదిం	=	...	ఓరిమ్
ఆదిదేవం	=	ఆ	} = నా
విఘ్నేశం	=	న	
వహ్నిం	=	ర	} = రా
గోపనం	=	ఆ	
శంఖం	=	...	య

సుముఖం		ఓ		ఞ
గోపనం		ఓ		
మరుతీ		...		య
మాయాం		...		
సుధాం		...		బ
వైధరం		...		జ్ఞ
మన్దరం		...		
భాస్కరం		...		భృ
మాధవం		...		
అదిదేవం		...		బ
కుమ్భం		...		బ
శుక్లం		...		బ
ఉదయం		...		బ
వైధరం		...		బ
దేవదత్తం		...		బ
పీయూషం		...		బ
గోపనం		...		బ
అనిలం		...		య
మహామాయాం		...		భి
ధనదం		...		
దక్షం		...		మ
భాస్కరం		...		భృ
మాయాం		...		
వైరాజం		...		అ

Scanned with CamScanner

గదినం	=	X	}	=	X
అచాంవిష్ణున ప్రమం	=	యు			
ఆదిత్యం	=	హ	}	=	హ
గోపనం	=	ఆ			
చణ్డం	=	...			
వహ్నిజాయాం	=	...			స్వాహా

తథాచ “ఇదం గృహాణస్వాహా” ఇత్యయం మనుః అసంపూర్ణ
జయాఖ్యగ్రంథ ప్రతిపాదితో న్యోమనుః గ్రాహ్య ఇతి త
వృణ్యతే ॥ -

బోగదానమస్త్రైః - జయాఖ్య యథా -

పాద్యాద్య పచారేషు వినియోజ్యమస్త్రైః -

శ్లో॥ “ఔపచారిక హృత్సంజ్ఞం క్రియతే యేనపూజనమ్ ।
ప్రణవా నేత్రిథాయోజ్యప్రణంవోమభూషితమ్ ॥
ఇదమిదమిదం పశ్చాత్పదం దద్యాత్త డక్షరమ్ ॥

శ్లో॥ గృహాణచ తతస్సాహ మస్త్రైః పశ్చాదశాక్షరః॥
యోగ్య స్సర్వోపచారేషు పాద్యాద్యేషునదై వహి ॥

యథా - “ప్రణవం = ... ఓ3మ్

ప్రణంత్రిథావోమం = ... హం హం హం

ఇదమిదమిదం గృహాణస్వాహా ।

మస్త్రైః పశ్చాదశాక్షరః :-

“ఓ3మ్ హం హం హం ఇదమిదమిదం అర్ఘ్యంగృహాణస్వాహా ।

ఓ3మ్ హం హం హం ఇదమిదమిదం పాద్యం గృహాణస్వాహా ।

ఓ3మ్ హం హం హం ఇదమిదమిదం ఆచమనీయం గృహాణస్వాహా

మన్రోధారవిధి:

ఓ3మ్ హం హం హం ఇదమిదమిదం స్నానం గృహాణస్వాహా ।
ఓ3మ్ హం హం హం ఇదమిదమిదం మధుపర్కం గృహాణస్వాహా ॥

మన్త్రన్యాసాదివిషయః శ్రీపశ్చేయథా :-

శ్లో॥ మన్త్రస్యసనకాలే తు దేవేశం యోగవిష్టరే ।
స్థితం ధ్యాత్వా దేవదేహేమన్త్రస్యసనమాచరేత్ ॥

యథాచ లక్ష్మీ తన్త్రే - అష్టతంత్రే -

శ్లో॥ కాలం పాద్యాప్య దానాన్త ముత్థితం భావయేద్ధరిమ్ ।
స్నానాభరణ వస్త్ర సద్గానేలంకరణే తథా ॥
అన్యత్ర భోగ యాగేషు తత్తద్భోగానుకూలతః ।
స్మరే చ్ఛాస్త్రీయ సంస్థానం సానుకంపమ్ సుసమ్ముఖాః ।
సానుకంపం సుసమ్ముఖ మితచ హరివిశేషణమ్ ॥

యథోక్తం విశ్వామిత్రే -

శ్లో॥ దేవమర్హ్యమ్బరాకల్ప పుష్పగన్ధానులేపనే ।
స్థితం ధ్యాయేత్తథాసీనం పాద్యాచమనయోః పునః ॥
ఆసీన మభిషేకేతు పద్మాసన నివేశితమ్ ।
ధూపప్రదీపనై వేద్యేష్వాసీనం స్వస్తికాసనే ॥
అన్యేష్యపుష్పచారేషు తత్తత్కర్మ సమాచరేత్ ॥

యథాచ పాద్మే -

శ్లో॥ అర్హ్యపస్త్రామ్బరా కల్ప గన్ధానులేపనైః ।
ప్రత్యర్చితం స్థితం ధ్యాయేత్పాద్యాచమనయోః పునః ।
ఆసీనం స్నానకాలేచ పద్మాసన సుఖాసనే ।
నైవేద్య ధూపదీపాదా వాసీనం స్వస్తికాసనే ॥

ఉపచారేషు చాస్యత్ర తత్ర త్కర్మానుసారతః ।

స్థిత మానీససుధవా దేవం ధ్యాయేత్ పూజకః ॥ ఇతి ॥

శ్రీప్రశ్నై, ఈశ్వరేచ యథా :—

శ్లో॥ దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే శ్రియం దేవీం సమర్చయేత్ ।
వామే భూమిం యథాదేవమహచార్య్యాదిభిర్యజేత్ ।

అవాహనాధారవస్తుని :-

శ్లో॥ స్థలే రత్నమయస్థానే విమానేచతథా విధేః ।
అప్సవ్యగ్నౌ హృతయే సూర్యే స్థణ్డిలేప్రతిమాసుచ ।

మాత్రాదాన వితి - పాద్యే -

శ్లో॥ తిలాన్వస్త్రం తథాహేమ తామ్బూలం తణ్డూలానపి ।
ఫలాని గవ్య మాఘారంగాశ్చధాన్యంయథావసు ।
గో గాసం దేశికాయైవ దద్యాద్దేవస్య సన్నిధౌ ।
అధిపస్య తథారాజ్ఞోరాష్ట్రస్య సకలస్య చ ।
ప్రజానాం బ్రాహ్మణాదీనాం దానమభ్యుదయావహమ్ ।

యథాచ లక్ష్మీత స్త్రే —

“ఏతచ్చ మాత్రాదాన మారాధన మధ్యాపతిత వైకల్య
పరిహారాయ అక్షతాగ్ర శుభ్రవర్ణ శాలితణ్డూల పూర్ణ పాత్ర మత్ర
మాత్రా పదార్థః । పునః మధుపర్కదాన సంభవిత వైకల్య పరి
హారాయ గవామాత్రాదానమత్రోచ్యతే ॥”

ఈశ్వరీయే చ :—

శ్లో॥ మాత్రాదానాది హానాతు దేవః మంగళవారిభిః ।
సంస్కాప్య శాన్తిహోమంచ కుర్యాత్తద్దోషశాంతయే ।

తథాచసాద్యే- మహావాతాది సంక్షోభే నిత్యోత్సవప్రతిషేధః-

శ్లో॥ మహావాతాది సంక్షోభే స నిత్యోత్సవమాచరేత్ ।
బలిప్రదాన మాత్రంతు కుర్యాచ్చ సతి సమ్భవే ॥
బలిం చణ్డే ప్రచణ్డేతు కేవలం వారి నిక్షేపేత్ ।
తయోర్మధ్యేతు పుత్రతో మూలమన్వేషసాధకః ॥
భూతేభ్యో నమ ఇత్యేవం ప్రక్షిపేత్సోదకంబలిమ్ ॥ ఇతి॥

అపిచ పురుషోత్తమే సాలగ్రావాదిషేకఃరాత్రౌ నిషిద్ధః -

శ్లో॥ సాలగ్రాన శిలాం తీర్థబేరార్థం పరికల్పయేత్ ।
స కదా విహితం రాత్రౌ సాలగ్రావాభిషేచనమ్ ॥

ఆరాధన భేదాః :- పాద్యేయధా -

శ్లో॥ ఉత్సవావసితం శ్రేష్ఠ మారాధన ముదాహృతమ్ ।
హో మాన్తం మధ్యమం ప్రోక్తం ప్రాపణాన్తమథాధమమ్ ।
క్షుద్రస్తు భూపసీపాన్త మథ మారాధనం భవేత్ ।
శ్రీప్రశ్నేయధా -

శ్లో॥ నిత్యోత్సవో నాన్తందైత్యారేః పూజన తూత్తమోత్తమమ్ ।
హోమాన్తంచోత్తమం విద్ధి ప్రాపణాన్తంచ మధ్యమమ్ ।
అథమంధూపదీపాన్తంక్షుద్ర మర్హ్యాది పూజనమ్ ॥”
అస్మీతస్త్రేవ్యాఖ్యానేయధా -

“అన్నాదికంనైవేద్యం ప్రాపణమితి - అతః దివ్యదేశప్రకృత
దేశ మితి భేదోనాస్తి”॥

ముద్రావిషయః - విష్ణు తిలకేయధా -

శ్లో॥ ముద్రాదివికారా బహవః కింబహుక్త్యాచతుర్ముఖ ।
సర్వమజ్జలినాకుర్యాద్యాహి సర్వప్రియావహా ॥

శ్రీమన్మనోనివరణం - ఈశ్వరేయథా -

క్షణవం = ఓ3మ్

తదనన్తరం 'శ్రీంశ్రీయైనమః' ఇతి పడర్లమనుః।

మన్త్రోయం సర్వార్థ సిద్ధిదః॥ తథాచ - శ్రాం - శ్రీం-శ్రాం

శ్రేం - శ్రేం - శ్రేః॥ ఇతి యోజయేద్ధృదయాదిభిః॥"

బృహద్బ్రహ్మనంహితాయాం :-

యథా - "కరన్యాసంవినా దేహన్యాసం దేవ్యాం సమాచరేత్"।

ఘటదీపవిషయః విష్ణు తిలకేయథా :-

శ్లో॥ ఘటదీపస్తు యః పశ్యే ద్దేవస్య పురతస్థితః ।

సప్త జన్మార్జితంపాపం తక్షణాదేవ సశ్యతి ।

నివేదనవిషయః విష్ణుతిలకేయథా :-

శ్లో॥ ఏకత్ర పంచ సప్తాష్ట సన వా మూల మన్తితః ।

దేవస్య దక్షిణే హస్తే హవిర్వాసం సమాచరేత్ ॥

శ్రీపశ్చేయథా :-

శ్లో॥ భక్త్యా సప్రేణశిరసా దర్శితగ్రాసముదయా ।

ద్వాత్రింశత్కబలా నిష్ణో 'దేవస్య త్వే'తి మన్తితః ॥

నిర్వపేద్దక్షిణేహస్తే భక్త్యాన్నాదీని దేశికః ॥

పాద్యే, తిలకే చ యథా :-

యవగ్గృహ్యమం	=	హ	} = హ్రీ
తద్విరీయం	=	ర	
అచాంతుర్వం	=	ఈ	
బిన్దుం	=	ం	

మన్తాధారవిధి:

“బీజమస్త్రం భవే స్మహ్యస్తేనాజ్ఞాన్యాసమాచరేత్”

శ్రీమస్త్ర: - పాద్యేయధా :—

శ్లో॥ “ఛస్తసామాదిం ... .. సతిమ్ ॥ ఇతి॥ తద్యధా —

ఛస్తసామాదిం = ... ఓ3మ్

లక్ష్మీం
అగ్నిం
మహామాయాం
అనుస్వారం

=

శ
ర
ఈ
ం

= శ్రీం

ప్రణవాదిం = ... ఓ3మ్

చతుర్థ్యస్తనామర్చనామ్ = ... శ్రియై

సతిమ్ = ... సమః

మనుః॥ “ఓం శ్రీం ఓ3మ్ శ్రియై సమః”॥

శ్రీప్రక్షేచ యధా :—

శ్లో॥ శ్రామిత్వాది శ్రియోదేహే విస్యసేచ్ఛ తథాభువః ।
హామిత్వాది పడక్లాని విస్యసేత్కమలేక్షణే ॥

మస్త్రన్యాసవిషయః - శ్రీప్రక్షేచ యధా :—

శ్లో॥ మస్త్రన్యసనకాలేతు దేవేశంయోగవిష్టరే ।
స్థితం ధ్యాత్వా దేవదేహే మస్త్రన్యసనమాచరేత్ ॥

శ్రీ విష్ణు తిలకే చయధా :—

శ్లో॥ ముద్రయా స్వాగతం చోక్తాయధార్హన్యాసమాచరేత్ ।
సర్వత్ర వా స్థితి న్యాసో యోషితాం చేచ్ఛతుర్ముఖ ॥
న్యాసం పడక్లాం కుర్వీత సృష్టిస్తుబహ్మణోభవేత్ ।
రుద్రస్య సహృతిన్యాసః అన్యేషాంతుపడంగవత్ ॥

అధాష్టాక్షరీ మంత్రజపవిధిః

శ్రీ భగవదాష్టయా - శ్రీభగవత్కైశ్చర్యయాపం - శ్రీమ
 న్నారాయణప్రీత్యర్థం - అష్టాక్షరీమంత్రజపంకరిష్యే । అస్య శ్రీమద
 ష్టాక్షరీ మహామంత్రస్య శ్రీమన్నారాయణోఽముషిః । దేవీగాయత్రీ
 ఛందః । పరమాత్మాశ్రీమన్నారాయణో దేవతా । శ్రీ రధిష్ఠాస
 దేవతా । అంజలింబద్ధా । అంబీజం । ఆయశక్తిః । మంకిలకం ।
 హ్రీంకవచం । ఐంలత్రం । విష్ణు (బుద్ధి) సత్త్వం । శుక్లోవర్ణః ।
 ఉదాతాదిస్వరః , శ్రీవైకుంఠాక్షత్రః । జీవాత్మపరమాత్మనో స్వస్తి
 స్వామిభావఃసమృద్ధః । శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థే జపేవినియోగః । -
 “ఓ3మ్ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్” ఇత్యంత్రమస్త్రీణకరతలకరపృష్ఠయో
 శ్శుద్ధిం కృత్వా స్థితిన్యాసం కుర్యాత్ । తథాచ —

“ప్రథమం తు కరన్యాసం దేహన్యాస మతఃపరమ్” ఇత్యుక్తీత్యా-
 కరన్యాసో యథా : —

దక్షిణహస్తే దక్షిణాంజుష్ఠేన

ఓ3మ్ — శుక్లవర్ణం ఇతి — తర్జనీ మధ్యమ పర్వణి,
 సం — హిరణ్యవర్ణం ఇతి — మధ్యమ పర్వణి,
 మోం — కృష్ణవర్ణం ఇతి — అనామికామధ్యమ పర్వణి,
 నాం — రక్తవర్ణం ఇతి — కనిష్ఠికామధ్యమపర్వణి,

వామహస్తే వామాంజుష్ఠేన

రాం - కుంకుమవర్ణం ఇతి - వామతర్జనీమధ్యమ పర్వణి,
 యా - కర్మవర్ణం ఇతి - మధ్యమామధ్యమ పర్వణి,
 గాం - కిష్కలవర్ణం ఇతి - అనామికామధ్యమ పర్వణి,
 యం - సర్వవర్ణం ఇతి - కనిష్ఠికామధ్యమ పర్వణి,

విస్యస్య - ఓ3మ్ ఓ3మ్ - ఇతి ఆద్యంత్ర పర్వణోఃప్రత్యేకంస్య నేత్ ।

దేహస్థితిన్యాసః

ఓ3మ్ ఓ3మ్ ఓ3మ్ - ఇతినాభా - సదక్షిణాజ్యష్టకనిష్ఠికయా,
 ఓ3మ్ సం ఓ3మ్ - ఇతిగుహ్యే - అనజ్యష్టాభిస్సర్వాజ్యుభిః,
 ఓ3మ్ మోం ఓ3మ్ - ఇతిజాన్వోః - అనజ్యష్టాభిస్సర్వాజ్యుభిః,
 ఓ3మ్ నాం ఓ3మ్ - ఇతిపాదయోః - సాజ్యష్టాభిస్సర్వాజ్యుభిః,
 ఓ3మ్ రాం ఓ3మ్ - ఇతిశిరసి - మధ్యమాజ్యభ్యా,
 ఓ3మ్ యం ఓ3మ్ - ఇతినేత్రయోః - తర్జనీమధ్యమాభ్యాం,
 ఓ3మ్ ణాం ఓ3మ్ - ఇతిముఖే - అజ్యష్టానామికయా,
 ఓ3మ్ యం ఓ3మ్ - ఇతిహృదయే - అజ్యష్టతర్జనీభ్యాం చ చిన్మసత్ ।

ద్యా న మ్

శ్లో॥ చతుర్బాహు ముదారాజ్ఞం చక్రాద్యాయుధ నేవితమ్ ।
 కాలమేఘప్రతీకాశం పద్మప్రతాయతేక్షణమ్ ।
 వీతామ్బరధరం సామ్యం ప్రసన్నేంద్రనిభాననమ్ ।
 చారుహాసం సుతామోఽవ్యం రత్నోజ్జ్వలితకుండలమ్ ॥
 సుభ్రూ లలాటం సుముఖం సర్వాభరణభూషితమ్ ।
 లలాట తిలకం సామ్యం దీపవచ్ఛేతమృత్సయా ।
 ధృతోర్ధ్వపుణ్డ్ర తిలకం మణ్డితం చణ్డభానునా ।
 స్ఫురత్కటక కేయూర హరకాస్తుభ భూషితమ్ ॥
 స్ఫురద్భాస్కర వర్ణాభం శోభితం వనమాలయా ।
 ప్రద్యోతన నహస్రాభ భూషణైరపి భూషితమ్ ।
 దివ్యచంద్రన లిప్తాజ్ఞం దివ్యమాల్య విభూషితమ్ ।
 శ్రీభూమిభ్యాం సుఖాసీనం స్వర్ణ సింహాసన శుభే ।

తతః “ఓ3మ్ నమో నారాయణాయ” ఇతి యథాశక్తి జపం
 కుర్యాత్ ॥

పాద్యే మస్త్రీ జప హోమాది సత్కార్యే —

శ్లో॥ జపేక్షితాప్తకం ప్రోక్తం తదర్థం జలతర్పణమ్ ।

తదర్థం జాహుయా దగ్నో తతస్సిద్ధ్యతి మస్త్రీరాట్ । ఇతి ।

జపచారికమస్త్రీకల్పః — పాద్యేయథా :—

“యాని శృత్యస్త భాగేషు శృణ్వన్ప్రబ్రహ్మవాదినః”

బ్రహ్మకోశం	=	...	టెమ్
కకుభం	=	జ	= జ
బిస్తుం	=	ఇ	
వైరాజం	=	...	త
భద్రపాణిం	=	త	= శ్ర
ఏకనేత్రం	=	త	
మృగేశ్వరం	=	వ	
పవిత్రం	=	ప	= పు
భువనం	=	ఉ	
చణ్డం	=	ఐ	= ఐ
వనాలయం	=	క	
హుతాశం	=	ర	= రి
వామనం	=	కు	
పద్మం	=	జ	= కా
గోపనం	=	ఊ	
వినతాత్మజం	=	...	క్ష
విఘ్నేశం	=	...	న
మనరం	=	మ	= మః
కలానం	=	ః	

త్ర్యశం		2		అ
జయం		అ		
ప్రియామం		2		అ
రామం		అ		
శ్రీం		2		అ
కుమ్భం		అ		
నూత్నం		2		అ
గోపనం		అ		
వరుణం		...		అ
భద్రహస్తం		...		అ
విఘ్నేశం		...		అ
పాటలప్రియం		మ		అ
అనిరుద్ధం		:		
జయం		2		అ
వజ్రేశం		2		
శుక్లం		2		అ
జయం		అ		
ఉదయం		అ		
భాస్వంతం		2		అ
ముతుధామోనం		ము		
శత్రుదాహకం		2		అ
వామనం		అ		
వద్మం		2		అ
మాధవం		2		

శ్రీవత్సం	=	...	శ
దక్షం	=	...	మ
భాస్కరం	=	హ	= హ
గోపనం	=	ర	
పవిత్రం	=	ప	= వ్ర
భువనం	=	ర	
వహ్నిం	=	ర	= రు
భువనం	=	ర	
శత్రుదాహకం	=	...	మ
పశ్చిమాస్యం	=	ప	= రి
లోకేశం	=	ర	
హుతాశనం	=	ర	= ర్వ
సుధారసం	=	ప	
కకుభం	=	...	జ

జితస్త్రామను మిరయేత్ " తథాచ

"ఓ3మ్ జితస్త్రే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తేవిశ్వభావన ।

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ॥ ఇతి॥

భానుం	=	హ	= హిం॥ ఇతి బీజమ్.
విష్ణుం	=	ఈ	
ధృవం	=	ం	

సనతో ఋషిః । అనుష్టుప్ ఛందః । పురుషోత్తమా దేవతా ।

శ్లో॥

జపోఽమృతర్పణం హోమం కుర్యాత్ పోడశ లక్షవత్ ।
ధర్మార్థకామమోక్షార్థాన్ పుంసాం సర్వం ప్రయచ్ఛతి ।

అజ్ఞానాసః

ఓం హం హృదయాయనమః ।

ఓం హీం శిరసేస్వాహా ॥

ఓం హూం శిఖాయై వషట్ ।

ఓం హైం కవచాయహుం ।

ఓం హౌం నేత్రాభ్యాం వాషట్ ।

ఓం హః అస్త్రియఫట్ ।

తథాచైవం కరన్యాసం కుర్యాత్ ॥

నిత్యాగ్నికార్యవిధి:

అథాచార్యః నిత్యహోమార్థం ఆవాహనపాత్రే మూల
బిమ్బాత్ “ఓ3మ్ సమోభగవతేవాసుదేవాయాగచ్ఛే” త్యావాహ్య-
వస్త్రేణాచ్ఛాద్య - యాగశాలాంప్రవిశ్య - కుణ్డస్యదక్షిణే - దర్భ-
సంస్తరే - పాత్రంనిధాయ - “ఓ3మ్ భగవతో జలేన - భగవతో
వీర్యేణ - భగవతస్తేజసా, భగవతః కర్మణా - భగవతః కర్మ-
కరిష్యామి”తి బలమస్త్రమనుసన్ధాయ - శ్రీభగవదాజ్ఞయా - శ్రీభగ-
వత్కైశ్చర్యరూపం - శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం - నిత్యాగ్ని-
కార్యం కరిష్య ఇతి సజ్కల్ప్య -

ఆచార్యః చతురశ్ర కుణ్డస్య పశ్చిమే - కూర్మవిష్టరే - ప్రా-
జ్ఞుఖ ఉపవిశ్య - “ఓ3మ్ అసురాస్తకచక్రకాయస్వాహ” ఇతి
మస్త్రేణ కుణ్డంగోమయేనాసులిప్య - కుణ్డంపురుషరూపంధ్యాత్యా -
“ఓ3మ్ భూర్భువస్సువః” ఇతి మస్త్రేణప్రోక్షణా వోక్షణా భ్యుక్ష-
ణంచ కృత్వా - స్మాత్మనో దక్షిణేపార్శ్వే - కరకం పుష్పాదికంచ
విన్యస్య; వామపార్శ్వే - హోమద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్ ।

పాత్రాసాదనమ్

కుణ్డస్యోత్తరభాగే ప్రాగగ్రా వృద్ధరాభనాస్తీర్య తేష్వాజ్య
పాత్రం - చరుస్థాలీం - ప్రోక్షణీం - సృక్స్పృవా - పరిధీన్ సమిధశ్చ
విన్యస్య - పాత్రాణ్యధోముఖాని విన్యసేత్ ।

కుణ్డసంస్కారః

కుణ్డమథే “ఓ3మ్ సమోనారాయణాయే”తి త్రిభిర్దైర్భిః ప్రా-
గగ్రా సుదగగ్రాంస్త్రస్థోరేఖా లిఖత్వా - దరాభన్నిరస్య - హస్త-
ప్రత్యాశ్య - దర్భస్తమ్బద్వయేన అద్భిః, కుణ్డేభ్యుక్షణంకృత్వా -

కుశముష్టిభిః కుణ్డాస్యపరితః పర్యగ్ని కరణం కృత్వా - కుణ్డామధ్యే
భద్రదాననే శ్రీలక్ష్మీనారాయణ జనిత మగ్నింధ్యాత్వా - అరణ్యేర్మధి
తాగ్నిం వా ర్కకాంతా ద్వా శోత్రతియగృహం దాగ్నిం “ఓ3మ్
నమో భగవతేవాసుదేవాయే”తి మస్త్రేణ సమాహరేత్ ।

“ఓ3మ్ భూభువస్సువః” ఇత్యగ్నింప్రోక్ష్య -

అగ్నిప్రతిష్ఠా

“ఓ3మ్ అం అగ్నేయే నమ ఆగచ్ఛే”తి చతుర్వారం జపిత్యా-
కుణ్డామధ్యేఽగ్నిం నిధాయా భ్యర్చ్య - “ఓ3మ్ అసురాస్తక చక్రా
యస్వాపే” తీర్థనాని నిక్షిప్య - ఓ3మ్ యం వాయవే నమః” ఇతి
కుణ్డాగ్నిం వ్యజనేనప్రజ్ఞ్వాల్య ।

పరిస్తరణమ్

కుణ్డాస్య పరితః ఉదనేక పరిసమూహ్యా - గ్రన్ధీకృతాగ్రా
వత్స్వద్వాన్ప్రాగుదగ్రా నేకాదశపరా స్థరాభిద్ధివ్యాగ్నోర్నరస్తరే-

“ఓ3మ్ వాసుదేవాయనమః ।

ఓ3మ్ సజ్కర్షణాయనమః ॥

ఓ3మ్ ప్రమ్యమ్నాయనమః ।

ఓ3మ్ అనిరుద్ధాయనమః ॥” ఇతి ప్రాగాది సంస్తీర్య -
ద్రవ్యాగ్నోర్నరస్తరే ప్రణీతిపాత్రం నిక్షిప్య, - అమ్బునాపూర్య -
అక్షతైరభ్యర్చ్య - తస్మిన్దర్భయుగనిర్మితం - ప్రాదేశమాత్రం కూర్చం
విన్యస్య - తస్మిన్పవిత్రితైః ప్రిభిర్దైర్భస్మమాచ్ఛద్య - ప్రోక్షణీం
స్వపురతరేవిన్యస్య - ప్రోక్షణ్యాంప్రణీతామ్బు కూర్చేన సహ యో
జయిత్వా - ప్రోక్షణీ పాత్రే కూర్చే నోదజ్మఖం అజ్ఞప్తానామికా
భ్యం చగృహీత్వా - తిరుత్పాయ - తదమ్బునాకూర్చేన పూర్వ

నూనాదితానిచాత్రాణి “ఓ3మ్ స మ శ్చక్రాయ విద్మహే” మహా
జ్వాలాయధీమహి । తన్న శ్చక్రః ప్రచోదయాత్ ॥” ఇతి సంస్మృత్య -
చాత్రాణ్యు త్రానానికృత్వా - ప్రోక్షణామ్బునాప్రోక్ష్య - ప్రోక్షణ్య
ద్భిః ప్రణీతాంతు “సత్యంత్వరేన పరిషిజ్ఞామి”తి పరిషేచ్య

ప్రణీతావాహనమ్

ప్రణీతాం శుద్ధతోయై రాపూర్య - తస్మిన్ “ఓ3మ్ సమో
భగవతే వాసుదేవాయాగచ్ఛే” తావాహ్య సమభ్యర్చ్య - కుణ్డస్యై
శానదిగ్భాగే కుశాననే తాంస్థాపయేత్ ।

బ్రహ్మ స్థా ప న మ్

అగ్నేర్దణక్షితః ద్వాదశదర్శ నిర్మితేకూర్చే - వాణీ సహితం
“ఓ3మ్ బ్రహ్మణేనమః” ఇత్యావాహ్యభ్యర్చ్య “ఓ3మ్ నారాయ
ణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ।
ఇతిస్థాలీచాత్రంప్రక్షాళ్య తస్మిన్
“ఓ3మ్ అచక్రాయనమః” ఇతి తణ్డూలాన్నిక్షిప్య -
“ఓ3మ్ విచక్రాయనమః” ఇతివారిణాప్రక్షాళ్య -
“ఓ3మ్ సుచక్రాయనమః” ఇతితదమ్బునాతణ్డూలాన్మోదయిత్వా -
“ఓ3మ్ సూర్యచక్రాయనమః” ఇతి తాంచుల్యామారోప్య
“ఓ3మ్ జ్వాలాచక్రాయనమః” ఇతివహ్నిం ప్రజ్వాల్య -
“ఓ3మ్ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్” ఇతి వా
“ఓ3మ్ మహాసుదర్శన చక్రాయనమః” ఇతి
చరుం శ్రవయిత్వా - తం చరు మవతార్య - కుణ్డస్యోత్తర భాగే
నిక్షిపేత్ ।

ఆ జ్య స ం స్కా ర :

ద్రావిడంగాళితం సర్పరాజ్యపాత్రే సనీయ, - ప్రణీతి పాత్రే కూర్చుండుదగ్గరే నివేశ్య - అగ్నేరుత్తరతోఽజ్ఞారానిసనీయ - తస్య పర్యాజ్యపాత్రం విస్యస్య - దర్భానాదీప్య - దర్భయిత్వా - తాన్దర్భా సుత్రరే విసృజ్య -

“శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే; శ్రీమతే నారాయణాయ నమః” ఇతి ద్వేదర్భాగ్రే ఘృతపాత్రే నివేశ్య - ద్వలతా దర్భేణ త్రిః పర్యగిరికరణం కృత్వా - అగ్నావిసృజ్య - అజ్ఞానానుకుణ్డే ప్రత్యూహ్య - స్వపురతః ఘృతపాత్రం నిధాయ - “ఓం ఆప్యాయస్య సమేతు తే । విశ్వతస్సామ వృష్టియం భవా వాఙ్మయ సంకథే॥” ఇతి ఇతి మస్త్రేణ హస్తయో రజ్జస్థానామికా భ్యాం కూర్చేన త్రిరుత్పాయ - పవిత్రగ్రన్థిం విసస్య - అపడుప స్పృశ్యాగ్నౌ పహృత్య - ఆజ్యం “ఓం స్వీం సురభ్యై నమః” ఇతి సురభిముద్రయా అమృతీకృత్య - అష్టదర్భైః పిధాయ - చక్రము ద్రాంప్రదర్శ్య - అష్టదిక్ష్విద్వాగ్నిశానాంతా నావాహ్యభ్యర్చయేత్ ।

ప రి ధి క్తే ప ణ మ్

అజ్ఞాపాఞ్డల దీర్ఘ పరిధిం మధ్యే — “ఓం శ్రీధరాయ నమః” । మధ్యమాజ్ఞాపాఞ్డల దీర్ఘ పరిధిం దక్షిణే — “ఓం సృసింహాయ నమః” । కనిష్ఠాజ్ఞాపాఞ్డల దీర్ఘ పరిధిం వామే — “ఓం హయగ్రీవాయ నమః” । ఇతి ప్రాగుదగ్గరదాంత్రీప్నం స్థాప్య — అగ్నేయకోణే — “ఓం అగ్నేయే నమః” ఇతి ఆఘారసమిధ మూర్ధ్వాగ్రం నిక్షిప్య — ఈశానకోణే — “ఓం ఈశానాయ నమః” ఇతి ఆఘారసమిధ మూర్ధ్వాగ్రం నిక్షిప్యేత్ ।

పూర్వ పరిషేచనమ్

ప్రొక్షణం కరికజలేనాపూర్య - “ఓ3మ్ బలాయ కవచాయ హుమి”తి ఈశానా దీశానాస్తం సమస్తతః పరిషేచ్య - ఘృతా ప్లుతాః పచ్చదశ సమిధః ముష్టిపాద్రయాగృహీత్వా - “ఓ3మ్ నారాయణాయనమ” ఇతివా “ఓ3మ్ బ్రహ్మణే నమ” ఇతివా ధ్యాయన్ “ఓ3మ్ సమో నారాయణేతి సకృదేవ జహుయాత్” ।

“ఓ3మ్ వాయవేనమ” ఇతి తాలవృత్తేనాగ్నింప్రజ్వాల్య -

ఆ పూ ర హో మః

దర్భవేష్టితే ఘృతపాత్రం వాసుకరతలే నిధాయం దక్షిణపాణినా స్పృశేణాజ్యమాదాయ-అగ్నేర్నైఋతి మారభ్య ఈశానాస్తమవిచ్ఛిన్న ధారయాజ్యం “ఓ3మ్ ప్రజాపతయే స్వాహా” ఇతిజహుయాత్ । పునస్స్పృశేణాజ్యమాదాయ వాయవమారభ్యాగ్నేయ పర్యస్తమవిచ్ఛిన్నాజ్యధారయా “ఓ3మ్ ఇంద్రాయస్వాహా” ఇత్యా ఘారాహుతిం దత్వా --

అజ్య బా గః

ఓ3మ్ అగ్నయే స్వాహా — ఇత్యాగ్నేయే ।
 ఓ3మ్ భూ స్వాహా — ఇతి దక్షిణే ।
 ఓ3మ్ భువ స్వాహా — ఇతి సామ్యే ।
 ఓ3మ్ భూర్భువస్వాహా — ఇతి కుణ్డమధ్యే ।

జహుయాత్ ॥

అగ్ని ద్యా న మ్

శ్లో॥ ద్వి శీర్షకం సప్తహస్తం త్రిపాదం సప్త జిహ్వకమ్ ।
 పరదం శక్తిపాణించ బిభ్రాణం సృక్స్పృవా తథా ।

ఇతిధ్యాత్వా - అగ్నేర్జనస శాస్త్ర్యం — “ఓ3మ్ సమా
భగవతే వాసుదేవాయ స్వాహా” ఇతి ఘృతా క్తతిలా నట్టతరశరం
జహుయాత్ ।

ఉ త్త ర ప రి షే చ న మ్

“ఓ3మ్ బలాయకవచాయహు” మితి మస్త్రేణ జలేనాగ్నిం
పరిషీచ్య —

అ గ్నా వా రా థ న మ్

కుంజరుధ్యే — “ఓ3మ్ ఆథార శక్త్యై స్వాహా ।

ఓ3మ్ కూర్మకాలాగ్నయేస్వాహా ।

ఓ3మ్ అనంతాయస్వాహా ।

ఓ3మ్ భూమ్యై స్వాహా ।

ఓ3మ్ క్షీరోదాయ స్వాహా ।

ఓ3మ్ పద్మాయ స్వాహా ।

ఆవాహన పాత్రస్థం పరమాత్మానం యోగవీత —

“ఓ3మ్ భగవతే వాసుదేవాయగచ్ఛే” త్యావాహర్యర్హ్యాది
నైవేద్యాన మాజ్యేన జహుయాత్ ।

తతః పురుషసూక్తేన గ్రాసముక్తయా జ్యోతిక్తేన చదునా
పాదశాహుతీర్హిత్యా - “ఓ3మ్ అగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహా” ఇతి
సామ్యపుష్పాభిర్హుత్యా —

పూర్ణా హతిః

సృష్టేణాజ్య మాదాయ సృచం పూరయిత్వా - తస్మిన్మతా
ప్లుతం క్కుటాజ్జక్రమాణం చరుం, సమిద్దర్శంకుసుమాని చ నిక్షిప్య
సృష్టేణాభిఘోర్య - సృష్టేణాపిధాయ నాసికాగ్రాస్తముద్ధృత్య "ఓం
సమోనారాయణాయస్వాహా" ఇతి జహుయాత్ ॥

తతః స్వాత్మనోగ్రేసృవం - తస్యయామ్యుతజ్యస్థాలీం సృచ
ముత్తరే విన్యస్య - కరాభ్యాముదగ్రే బృర్నిర్మహీత్వా బృహ
మూలమధ్యాగ్రై రాజ్యపాత్రం, సృక్సృవౌ చత్రివారం స్పర్శ
యిత్వా - కుణ్డిమధ్యే నియోజయేత్ ॥

ప్రాయశ్చిత్తమ్

సర్వలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం పఞ్చోపనిషత్సన్న్యైహోష్యే

“ఓం సమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనే స్వాహా ।

ఓం యాం సమః పరాయ పురుషాత్మనే స్వాహా ।

ఓం రాం సమః పరాయ విశ్వాత్మనే స్వాహా ।

ఓం వాం సమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనే స్వాహా ।

ఓం లాం సమః పరాయ సర్వాత్మనే స్వాహా ॥”

ప్రణీతా వోక్షణమ్

స్వాత్మనోగ్రే కుశే ప్రణీతాం సాపయిత్వాప్రోక్షణీజలం
తస్యాం సంయోజ్య - ప్రణీతాపాత్రవారిభిః పూర్వాది సోమానం
భూమిం స్వాత్మనం చప్రోక్షయేత్ । బ్రహ్మద్వాసనం చకుర్యాత్ ।
కుణ్డాదావాహనపాత్రే “ఓం సమాభగవతే వాసుదేవాయే”
త్యావాహ్య - కుణ్డి భస్మనా తిలకం కృత్వా - దేవాలయం గత్వా
శ్రీస్వామిన మధ్యదిభిరభ్యర్చ్య - పాత్రీస్థం దేవం మూలభేరే
ఉద్వాసయేత్ ॥ పుష్పాణిగృహీత్వా —

శ్లో॥ భక్త్యా యదగ్నా నిహితం యథాశక్తి యథావిధి ।
ఆరాధనం త్వం దేవేశ ! గృహాణపరమేశ్వర ! ॥
ఇతి దేవస్య పాదయోర్హవనం సమర్పయేత్ ॥

అగ్నిముద్రా — యథా జయాభ్యే —

శ్లో॥ పద్మాకారా కరాకృత్వా అజుష్టా చక్రనిష్ఠికే ।
సమ్మిల్య చాగ్రదేశాత్తు కర్ణికేవయథాద్విజ ।
తర్జన్యాదిత్రయంశేష మూర్ధ్వగంచ కరద్వయాత్ ॥
అసంలగ్నంచ నిక్షిప్తం ముద్రదాగ్నే సప్రమృక్షీర్తితా ॥

నివేదనవిషయః హోమవిషయశ్చ యథోక్తంపాద్యే —

శ్లో॥ ఏవం చుల్యాం కేవలాన్నం మాదాన్నం పాయసాహ్వయమ్ ।
గుడాన్నమితి తాస్సర్వా స్తృప్తయేచ్ఛచతుర్విధాన్ ॥
యాదృజ్నివేదితే బిమ్బహో తవ్యశ్చాపితాదృశః ॥

పరిధిక్షేపణవిషయః — యథోక్తంపాద్యే —

“నిత్యహోమేషు పరిధీన్ బహిర్దిక్షు నదాపయేత్”
“ప్రాగ్భగే పరిధిం సనిక్షిపేత్” ఇతి॥

— విష్వక్సేనే చోక్తమ్ —

“నిత్యహోమేషు పరిధీన్పర్హ్వింషిచ నదాపయేత్” ఇతి॥

పాత్రసంజ్ఞావిషయః — యథోక్తం పురుషోత్తమే —

శ్లో॥ ద్వాదశం వాష్టపాత్రంవా షట్పాత్రంవాచతుష్టయమ్ ।
ఏతేష్వేకం ప్రకుర్వీత యథాకర్మానుసారతః ॥ ఇతి

— అనిరుద్ధచ —

శ్లో॥ ఆజ్యపాత్రం తథా దర్శ్యం ప్రోక్షణీ ప్రణీతామపి ।
ఇథ్యం దర్శ్యం విశేషేషు సాధయేన్నన్త్రనిత్రయః ॥ ఇతి

- అక్షీతస్త్రేచ .

శ్లో॥ ప్రణీతా ప్రోక్షణీపాత్రే దర్శ్యధ్మాన్మకస్సృవాతథా ।
ఆజ్యస్థాలీం పవిత్రేచ సర్వం తత్ర నిధాపయేత్ ।
స్మవేణజహు యాదాజ్యం హస్తేన సమిధం పునః ।
చరుం పలాశ పాత్రేణ యద్వా హస్తా దినాభవేత్ ॥ ఇతి ।

(1) పురుషోత్తమ సంహితాయాం :— ఆఘారాహుతివిషయే :-

శ్లో॥ వాయువ్యకోణమారభ్య, వైశ్వానరదిగ నికమ్ ।
హునేత్ప్రజాపతింధ్యాయన్, ప్రథమాఘారహోమకే ।
నైరుతేర్దిశిమారభ్య, రాద్రకోణా వ్రమేవహి ।
ఇన్ద్రాధ్యాయన్ తతఃపశ్చాత్ ద్వితీయాఘారహోమకే । ఇతి

(2) శ్రీ కపింజల సంహితాయాం ;—

శ్లో॥ ... .. హుత్వాచైవం ప్రజాపతిమ్ ।
నైరుత్యాదీశ పర్యంతం, ఆఘారం పథమంహునేత్ ।
అనిలావగ్నిపర్యంతం ఆఘారంతు ద్వితీయకమ్ । ఇతి

(3) పాద్య సంహితాయాం :—

శ్లో॥ ... ఆజ్యపాత్రంచ కుశకూర్చేన వేష్టితే ।
వామకరే నిధాయాగ్నా హఘారాహుతి మాచరేత్ ।
ప్రజాకత్యం తథాచైన్ద్రమాజ్యభాగమథాచరేత్ । ఇతి

(4) శ్రీమన్నా రాయణ సంహితాయాం :—

శ్లో॥ తతస్త్వాఘోరహోమంచ కుర్యాద్దురురతద్వితః ।
అనిలాదగ్ని పర్యస్తమాఘారం ప్రథమం యజేత్ ।
నైరుత్యా దీశపర్యస్తం ఆఘారంస్యాద్ద్వితీయకమ్ ॥
పునశ్చ అత్రైవ :—

సృవేణాజ్యం సమాదాయ సృచ మాపూర్య దేశికః ।
చతుర్థహీతం కృత్వాభ్యం ఆఘారాన్ జహుయా
త్కమాత్ ॥ ఇతి.

(5) శ్రీ విష్ణు తిలకే :—

శ్లో॥ అగ్నేర్నైఋతమారభ్య శైవావధ్యాజ్యధారయా ।
ప్రాజాపత్యేన మస్త్రేణావిచ్ఛిన్నం హోమమాచరేత్ ।
ఆవాప్యగ్నితథైస్త్రేణ హోమం కుర్యాద్యథాపురమ్ ॥ ఇతి

(6) అనిరుధ సంహితాయాం :—

శ్లో॥ ... .. ఆఘారం జహుయాత్తతః ।
అనిలాదగ్ని పర్యస్తమాఘారం ప్రథమం హునేత్ ।
నైరుత్యాదీశ పర్యస్త మాఘారంతు ద్వితీయనమ్ । ఇతి.

(7) లక్ష్మీతస్త్రే :—

శ్లో॥ వాయోరగ్నిదిశం యావద్యాతోశర్వదిశావధి ।
ధారయాప్రావయే ద్వగ్నౌ మధ్యేదత్సాత్ సువాహుతిమ్ .
ఇతి।

(8) విశ్వామిత్ర సంహితాయాం :—

శ్లో॥ ప్రజాపత్య మధైస్త్రంచాప్య ఘరాహుతిమాచరేత్ ।
ఆద్యభాగంచ జహుయాదాగ్నే యాందక్షిణార్థకే ।
సామ్యేముత్తరభాగేచ మధ్యేవ్యాహుతిభిర్యజేత్ । ఇతి

— ౦ —

9) పారమేశ్వర సంహితాయాం :—

శ్లో॥ ... దక్షిణస్యాంచ మధ్యే ఆగ్నేయ దిగ్గతమ్ ।
విశాస్త్రంనై రృత పదే ఉత్తరస్యాం తథా పరమ్ ।
వాయోశ పడ సంరుద్ధ మాఘరాజ్యం తతఃక్షిపేత్ । ఇతి

— ౦ —

(10) క్రియాకై రవ చంద్రికాయాం :—

ఓమ్ ప్రజాపతయేస్వాహా ఇతి ప్రథమం నైఋత్యాదీశా
నాస్త్రం;
ఓమ్ ఇంద్రియస్వాహా ఇతి ద్వితీయం
వాయవ్యాత్ ఆగ్నేయాస్త్రం । ఇతి

— ౦ —

(11) ప్రతిష్ఠావిధౌ :—

నైఋత్యా దీశానాస్త్రం ఓమ్ ప్రజాపతయేస్వాహా,
వాయవ్యా దాగ్నేయాస్త్రం ఓమ్ ఇంద్రియస్వాహా । ఇతి.

— ౦ —

(12) ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతిః — ఫణిపురం రంగస్వామి భట్ట
చార్యేణ ప్రణీతా -

ప్రథమం నైరుతేశాన పర్యంతం - ప్రజాపత్యం,
ద్వితీయం అనిలాదగ్ని పర్యంతం ఐన్ద్రం ప్రణవాది
సమస్వా హంతం ఆఘారం హుత్యేతి ।

— 0 —

(18) అముద్రితప్రయోగగ్రంథేషు :—

వాయవ్యకోణమారభ్య ఆగ్నేయకోణపర్యంతం ఓమ్ -
ప్రజాపతయేస్వాహా, నైరుతికోణ మారభ్య ఈశాన
కోణపర్యంతం ఓమ్ ఇన్ద్రాయస్వాహా । ఇతి.

ఆఘారహోమవిషయే సంహితాభేదేన భిన్నాః ।

ప్రయోగే స్మిన్ శ్రీవిష్ణుతిల కోక్తప్రకారేణ ప్రదర్శితః ।

— 0 —

హోమాదిద్రవ్యాణాం ఫలమ్

యథోక్తంపాద్యై —

శ్లో॥ యజ్ఞపృథ్విదభవై శ్వాన్తి సాభాగ్యం కుసుమై శ్శుభైః ।
ధూపద్రవ్యైస్సదారోగ్యం పుష్టిం ధర్మా పయశ్శుచి ॥
అన్నేన వివిధా న్కామానాజ్యే నాయుష్మతీః ప్రజాః ।
శ్వేతపద్మైస్తు జహుయాదిచ్ఛ స్రుహ్మ శ్రియంసరః ॥
లక్ష్మీ పుష్పైస్తు జహుయాల్లక్ష్మీకామోఽథవారుణైః ॥
పద్మైః బిల్వసమిద్భిర్వా జ్ఞానకామస్తుసర్పిషా ॥
కన్యాకామః కాలపుష్పై ర్గోకామోగోమయైఃపునః ।
ఆయుష్కామస్తు దూర్వాభి ర్భూతికామస్తు మృతస్సయా ॥
యవాగ్వేన్ద్రియకామస్తు తిలై సర్వజనప్రియః ।
బ్రహ్మవర్చసకామస్తు బ్రహ్మపృథ్వి సముద్భవైః ॥

శ్లో॥ వేణుభిశ్చయజ్జైత్యైవ నీవారై శ్చాలిభిస్తథా ।
 సర్వేకామాః ప్రసిద్ధ్యన్తి హోతుర్బజైర్యథోదితైః ।
 లాజహోమేన సిద్ధ్యన్తి సర్వేకామాన సంశయః ।
 అన్నై రన్నాది కామస్తు పుత్రకామస్తు పాయసైః
 నిమ్బపుష్పైర్హిరణ్యైర్థే సర్వంసిద్ధ్యతినర్పితాః । ఇతి ।

— ౦ —

అగ్నేర్మన్తః — పాద్యేయథా :—

ప్రణవం	=	...	ఓ3మ్
బిన్దం	=	...	అం
...	=	...	...

(నరుణం, శ్రీధరం = వ + ఉ ఇతి వర్ణాక్షరద్వయం వర్తతే ౨౪)

నదధ్వంసం	=	౫	}	=	౫
భద్రహస్తం	=	౫			
భవనం	=	య	}	=	యే
మాధవం	=	౨			
తర	=	...	=	స్వాహా.	

అగ్నిమాద్య మనుస్వారం బీజం = అం । ఓ3మ్ (ఇతి నవకృత్యా) మనుః । “ఓ3మ్” అం అగ్నయే స్వాహా” ఇతి । విరాట్ ఛన్దః । దేవలః ఋషిః । అగ్నిర్దేవతా । ఇతి ।

అపరోమనుః యథా :— చతుర్థ్యంతం స్వాభిధానం సత్యస్త మప రోమనుః । “ఓ3మ్ అం అగ్నయే నమః” । ఇతి ।

నిత్యగీతాశ్వాసాది:

బ్రహ్మణో మనుః యథా :—

నిగమాదిం	=	...	ఓ3మ్
కాలనేమి	=	బ	= బ్ర
ఋతుధామానం	=	ఋ	
మార్తాం	=	హ	= హ్మ
మందరం	=	మ	
ప్రచణ్డం	=	ణ	= ణే
మాధనం	=	వ	
సతిమ్	=	...	సమః ఇతి

తథాచ మనుః || “ఓ3మ్ బ్రహ్మణే సమః” | ఇతి |

అపిచాన్యః మనుర్వదా :-

“చతుర్థ్యంతం బ్రహ్మపదం	=	బ్రహ్మణే
నై రాజం	=	...
అక్షం	=	...
విజయం	=	త
రోహిణీపతిం	=	న
అకారం	=	...
ఏకనేత్రం	=	...
ప్రణవసంయుతమ్	=	...

తథాచ మనుః || ఓ3మ్ బ్రహ్మణే తత్సత్ | ఇతి భవతి.

“అకారమేకనేత్రంచ బీజం” = తం. | ఇతి |

అథః అయం వసుః || “ఓ3మ్ తం తత్సత్ బ్రహ్మణే” | ఇతి భవతి.—

కుంజవిషయః — ఈశ్వరేయథా —

శ్లో॥ కుంజం చతుర్మేఖలం వాత్రిమేఖల మథాపివా ।
ద్విమేఖలం తథాచైక మేఖలంవాప్రకల్పయేత్ ॥
స్థిరం సమేఖలం కుర్యా జ్జగమం తు విమేఖలమ్ ।
చుల్యాం వా మల్లకేవాపి హోమంకుర్యాద్యథావిధి ।

ధ్యానవిషయః — అత్రైవ యథా —

శ్లో॥ మూలబిమ్బే యథా ధ్యాన మగ్నిమధ్యే తథాభవేత్ ।
యా సగేయా సగన్ధ్యా యే దక్షాస్థానే యథాస్థితమ్ ।
అసీనే త్వధ చాసీనం శయానే చతథావిధమ్ ।

కుంజవిషయః — జయఃఖ్యేయథా :—

శ్లో॥ నిత్యేనైమిత్రికే హోమే వృత్తం వాచతురశకమ్ ।
త్రిమేఖలంతు కర్తవ్య మోష్ఠనాభి సమన్వితమ్ ।
ద్విమేఖలం వా విప్రేంద్ర! సుశక్త్యం చమనోరమమ్ ।
ఏకమేఖలం వాపి కుంజం క్షేపణ కర్మణి ॥ ఇతి ॥

— ౦ —

పాతాసాదనవిషయే —

శ్లో॥ హోమోపకరణం సర్వం హోమభాణ్డ పురస్కరమ్ ।
అవతార్యతదూర్ధ్వేతు దక్షిణస్యాంతథాత్మనః ॥ ఇతిసాత్వతే॥

పంచోపనిషత్సూత్రాః — సాద్యేయథా :—

1

పరమేష్ఠిమంత్రః

“అమ్నాయాదిం

=

...

ఓ3మ్

క్రోధరూపం

=

ష

సంకర్షణం

=

ష

= ష

గజాననం ద్వితయం	=	...	=	స	
దక్షం	=	మ	}	మః	
అనిరుద్ధం	=	:			
సాపక్షం	=	...		ప	
వహ్నిం	=	ర	}	రా	
గోపనం	=	ఓ			
మారుతం	=	...		య	
పవిత్రం	=	...		ప	
సావకం	=	...		ర	
దక్షం	=	మ	}	మే	
మాధవం	=	ఎ			
క్రోధం	=	ష	}	హ్య	
కౌస్తుభం	=	ఠ			
శక్తిం	=	య	}		
గోపనం	=	ఓ			
జయం	=	త	}	త్మ	
మందరం	=	మ			
విఘ్నేశం	=	న	}	న	
మాధవం	=	ఎ			

మనుః। “ఓ3మ్ హేం నమః పరాయ పరమేశ్వార్యతే” । ఇతి ।

శ్లో। ఋషి రాదిత్యనామాస్య ఛందో గాయత్రముచ్యతే ।
దేవతా చ సదావిష్ణు ర్భవేద్వాదశ లక్షవాన్ । ఇతి ।

2.

పురుషమస్త్ర్యః

ప్రణవం	=	...	ఓ3మ్
ధూళికేతనం	=	య	} = యా
గోపనం	=	ఆ	
విఘ్నేశంద్యుతముం	=	...	న్న
దక్షం	=	మ	} = మః
కలానం	=	ః	
పశ్చిమాననం	=	...	ప.
నహ్నిం	=	ర	} = రా
ఆదిదేవం	=	ఆ	
శక్తిం	=	...	య
పశ్చిమం	=	ప	} = పు
భువనం	=	ఉ	
పావనం	=	ర	} = రు
భువనం	=	ఉ	
శత్రుం	=	ష	} = షా
గోపనం	=	ఆ	
జయం	=	త	} = త్మ
దక్షం	=	మ	
భద్రపాణిం	=	న	} = నే
దేవదత్తం	=	ఎ	

మనుః । “ఓ3మ్ యాం నమః పరాయ పురుషాత్మనే ।”

శ్లో । ఋషిం నారదమిత్యాహు శ్చన్ద్రో గాయత్రమీరితమ్ ।
దేవతా వాసుదేవశ్చ శృణువిశ్వ మేతః పరమ్ ॥ ఇతి ॥

విశ్వమంత్రః

3.

తారం	=	...	ఓ3మ్
అగ్నిం	=	ర	} = రాం
గోపనం	=	ఆ	
అక్షం	=	ం	
భద్రపాణిం	=	...	న
దక్షం	=	మ	} = మః
కలాంతం	=	:	
పవిత్రం	=	...	వ
వహ్నిం	=	ర	} = రా
ఆదిదేవం	=	ఆ	
శజం	=	...	య
వరుణం	=	వ	} = వి
విక్రమం	=	క్ష	
శ్రీవత్సం	=	శ	} = శ్వా
కుమ్భం	=	వ	
గోపనం	=	ఆ	
విజయం	=	త	} = త్మ
మందరం	=	మ	
విఘ్నం	=	న	} = న్
మాధవం	=	వ	

* అత్ర 'గోపన' మితి నోక్తమ్ —

మనుః || "ఓ3మ్ రాం నమః పరాయ విశ్వాత్మనే" || ఇతి ||

శ్లో॥ ఇతీరితో విశ్వమంత్రః పునర్ద్రష్టా భృగుర్మనోః ।

ఛన్దో గాయత్ర మేతస్య వాచ్యస్త్విక్షణాభిధః ॥

4.

నివృత్తిమంత్రః

ఓ3మ్

ఉద్గీఢం

=

...

కుమ్భం

=

వ }
ఆ

=

వా

ఆదిదేవం

=

విఘ్నే శంద్యితయం

=

...

న్న

మందరం

=

మ }
ః

=

మః

సర్గిం

=

పాపహాననం

=

...

ప

వహ్నిం

=

ర }
ఆ

=

రా

గోపనం

=

వాయుం

=

...

య

విఘ్నే శ్వరం

=

న }
ఇ

=

ని

రామం

=

వీయూషం

=

వ }
ఋ

=

వృ

మఖానలం

=

ఏకనేత్రం

=

త }
య

=

త్యా

వాయుం

=

ఆదిదేవం

=

త }
ఆ

=

త్యా

వైరాజం

=

మందరం

=

త }
మ

=

త్మ

మాసుషేశ్వరం

=

న }
ఎ

=

నే

మృగేశానమ్

=

మనుః || “ఓ3మ్ వాం నమః పరాయ నివృత్యాత్మనే” ||

శ్లో || ఋషిస్తు నారదశ్చంద్రి గాయత్రం పూర్వమీరితమ్ |

ప్రద్యుమ్నో దేవతా నేన నివృత్తిం లభతే పుమాన్ | ౪౪ |

5.

సర్వమంత్రాః

ప్రణవం	=	...	ఓ3మ్
పీతవర్ణం	=	ల	} = లాం
గోపనం	=	ఊ	
• బిందు	=	ం	
మానుషేశ్వరం	=	...	న
మాధవం	=	మ	} = మః
సర్గిణం	=	ః	
పాపహాననం	=	...	ప
వహ్నిం	=	ర	} = రా
గోపనం	=	ఊ	
చతుర్దశిం	=	...	య
కలాత్మానం	=	...	స
కుమ్భం	=	వ	} = ర్వా
పావకం	=	ర	
గోపనం	=	ఊ	
వై రాజం	=	త	} = త్మ
మందరం	=	మ	
గజాస్యం	=	న	} = నే
దేవదత్తం	=	ఎ	

• అత్ర బిందుమితి నోక్తమ్ ॥

మనుః ॥ “ఓ3మ్ లాం నమః పరాయ సర్మాత్మనే” ॥ ఇతి ॥

శ్లో॥ ... .. సర్వమంత్రం ప్రకల్పయేత్ ॥

ఉష్ణిక్చంద్రః పునస్త్యస్య ద్రష్టాస్యాగ్నిలలోహితః ।

అనిరుద్ధో దేవతా చ మనవః పశ్చిమీర్జితాః ॥
 పశ్చిమో పనిషదః పుణ్యాస్తావవ చతురానన ! ॥
 మహాపాతకనాశిన్యః పారత్యాది ఫలప్రదాః ॥
 ఏతాస్సమ్యగధీతే యోవేదాంతానథవా ఖిలాన్ ॥
 ప్రాయశ్చిత్తేషు హోమేషు ప్రతిష్ఠాప్యోక్షణాదిషు ॥
 ప్రయుజ్జీత పుమానేతా స్సర్వపాపప్రణాశినీః ॥

శ్రీవిష్ణుతిలకేఽపి యథా :—

శ్లో॥ పశ్చిమోప నిషదో మన్తాః మహాపాతకనాశకాః ।
 ఉపాసన్తేఽనిశంభక్త్యా పశ్చరాత్రపరాయణాః ॥ ఇతి ॥

బలమన్తః - లక్ష్మీతన్త్రీయథా :—

శ్లో॥ పరం ప్రణవబీజాభ్యాం బలాయేతిచపదం న్య నేత్ ॥
 కవచాయహు మిత్యేవం మన్త్రోఽయంచ దశాక్షరః ॥

తథాచమనుః ॥ “ఓ3మ్ బలాయకవచాయహుమ్” ॥ ఇతి ॥

